Halid el-Huseinan

Više od 1000 sunneta u toku dana i noći

Izdavač: ILUM, D.O.O., BUŽIM

Za izdavača: FAHRUDIN SIJAMHODŽIĆ, PROF.

Prijevod sa arapskog: AMIR MEHIĆ, PROF.

Recenzija: ISMET PURDIĆ, PROF.

Lektura: ENES MESIĆ, PROF.

Dizajn naslovne strane: HARIS TAĆI

DTP i korektura: ILUM, D.O.O.

Urednik: FAHRUDIN SIJAMHODŽIĆ,PROF.

Prodaja i distribucija:

ILUM, D.O.O.

mob.: +387 62 15 71 80

email: ilum.d.o.o@gmail.com

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

41-127

AL-HUSAINAN, Khalid
Više od 1000 sunneta u toku dana i noći / Halid el-Huseinan ; [prijevod sa arapskog Amir Mehić].-Bužim : Ilum, 2009. - 188 str. ; 14 cm
Prijevod djela: Asar min elf sunneh fil-jevmi vel-lejleti.

ISBN 978-9958-986-12-5
COBISS.BH-ID 16057257

Halid el-Huseinan

Više od 1000 SUNNETA u toku dana i noći

Bužim, 2009

UVOD

Neka je hvala Allahu, Najmilostivijem, Onome Koji oprašta, Najdarežljivijem, Svemoćnom, Onome prema Kojem se okreću srca i pogledi, Poznavaocu vidljivog i nevidljivog. Njega veličam uvečer i ujutro.

Svjedočim da je Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, Njegov odabrani poslanik, neka je salavat na njega, njegovu porodicu, njegove supruge, ashabe i sve one koji zaslužuju pohvale i poštovanje.

Najvažnija stvar koje se musliman može držati i voditi računa o njoj u svakodnevnom životu jeste rad u skladu sa sunnetom Allahovog Poslanika, sallallahu 'alej-

hi ve sellem, bilo da se radi o njegovim izjavama ili prešutnim odobrenjima, sve dok ne organizira svoj život u skladu sa sunnetom, od jutra do večeri.

Zun-Nun el-Misri je rekao: "Jedan od znakova ljubavi prema Allahu jeste slijeđenje Njegovog odabranog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, njegove prakse, manira, zapovijedi i preporuka."

Uzvišeni Allah je rekao:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾

"Reci: 'Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti!' – A Allah prašta i samilostan je." (Ālu 'Imrān, 31.)

Hasan el-Basri je rekao: "Znak ljubavi (prema Allahu) nalazi se u pridržavanju sunneta Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem."

Stepen vjernika se mjeri prema njegovom slijeđenju Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. On zauzima veći i uzvišeniji položaj kod Allaha što više prakticira sunnet.

Napisao sam ovo kratko djelo iz razloga da bih oživio sunnet Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u životu muslimana, bilo da se radi o svakodnevnim poslovima, ibadetima, spavanju, jelu i piću, ophođenju prema ljudima, čišćenju, ulasku u kuću i izlasku iz nje, oblačenju i svemu ostalom.

Interesantno je primijetiti da ćemo, ako neko od nas izgubi novac, biti jako zabrinuti i uložit ćemo ogroman trud da ga nađemo, a koliko smo samo sunneta izgu-

bili u svom životu! Da li nas to pogađa? Nastojimo li da oživimo sunnet u svom životu?

Jedan od problema zbog kojeg patimo jeste i to što smo počeli da cijenimo dinar i dirhem (novac) više nego sunnet. Kada bi se ljudima reklo da će svako ko obavi jedan sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, dobiti određeni iznos novca, tada biste zasigurno vidjeli kako ljudi žele i nastoje da sunnet uvedu u svaki segment života, od jutra do večeri. Zašto? Samo zbog toga da bi zaradili nešto novca za svaki sunnet kojeg obave. A od kakve će nam koristi materijalno dobro biti kada jednom legnemo u mezar i kada nas prekrije zemlja?

Uzvišeni Allah kaže:

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿١٧﴾

"Ali, vi više život na ovom svijetu volite, a onaj svijet je bolji i vječan je." (El-A'lā, 16.–17.)

Za obavljanje sunneta spomenutih u ovoj knjizi bit ćemo nagrađeni, ali za njihovo izostavljanje nećemo biti kažnjeni.

Oni se mogu ponavljati svaki dan i svako ih može obavljati. Otkrio sam da svaka osoba koja želi da izvršava ove svakodnevne sunnete može obaviti ne manje nego hiljadu sunneta koji pokrivaju sve aspekte života.

Ova knjiga je samo pojašnjenje najlakšeg načina da se ovi sunneti obavljaju. Ako musliman nastoji da obavlja hiljadu sunneta u jednom danu, to znači da će u pro-

sjeku mjesečno obaviti oko trideset hiljada sunneta.

Pogledajte osobe koje ne poznaju ove sunnete ili one koje ih poznaju, ali ih ne obavljaju – kakav samo stepen i nagradu propuštaju! Uistinu, te su osobe u pravom smislu uskraćene.

Među koristi izvršavanja ovih sunneta ubrajamo i sljedeće:

- postizanje Allahove ljubavi,
- sunneti nadomještaju propuste u obaveznim ibadetima,
- oni su zaštita od zapadanja u novotarije,
- praktikovanje sunneta ukazuje na poštovanje stvari koje predstavljaju Allahovu vjeru.

Tako vam Allaha, o pripadnici ummeta islama, oživite sunnet svoga Poslanika,

sallallahu 'alejhi ve sellem, u svakom aspektu vaših života, jer je sunnet dokaz potpune ljubavi prema Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, i znak iskrenosti u njegovom slijeđenju.

SUNNETI PRILIKOM BUĐENJA IZ SNA

■ Rukama ukloniti tragove spavanja s lica: Nevevi i Ibn-Hadžer kažu da je umivanje poželjno na temelju sljedeće predaje: "Kada bi se Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, probudio, sjeo bi i rukom obrisao tragove spavanja s lica."[1]

■ Proučiti dovu nakon buđenja:

اَلْحَمْدُ لِلهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ.

---

[1] Bilježi Buhari, Knjiga abdesta, hadis 183.

El-hamdu lillāhil-lezī ahjānā ba‘de mā ematenā ve ilejhin-nušūr

"Hvala Allahu Koji nas je oživio nakon što nas je bio umrtvio i Njemu se svi vraćamo."[2]

■ Koristiti misvak: "Kada bi se probudio, Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, bi očistio svoja usta (zube) misvakom."[3]

■ Oprati nos: "Kada se neko od vas probudi iz sna, neka ušmrkne vode tri puta (ispere nos), jer, zaista, šejtan provede noć u gornjem dijelu njegovog nosa."[4]

■ Oprati obje ruke tri puta: "Kada se

[2] Bilježi Buhari, Knjiga o dovama, hadis 6312.

[3] Bilježe Buhari, Knjiga abdesta, hadis 245. i Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 255.

[4] Bilježe Buhari, Knjiga početka stvaranja, hadis 3295. i Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 245.

neko od vas probudi iz sna, neka ne stavlja ruke u posude sve dok ih ne opere tri puta..."[5]

SUNNETI PRILIKOM ULASKA U TOALET I IZLASKA IZ NJEGA

- Ulaziti lijevom nogom, a izlaziti desnom.[6]

- Proučiti dovu pri ulasku (prije samog ulaska) u toalet:

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ

Allāhumme innī e'ūzu bike minel-hubusi vel-habā'is

[5] Bilježi Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 278.

[6] Nema dokaza da treba ulaziti u toalet lijevom, a izlaziti desnom nogom. Čini se da se kao dokaz uzima opće pravilo da se desnom stranom počinje sve što je lijepo i čisto, a lijevom obrnuto.

"Allahu moj, utječem Ti se od muških i ženskih šejtana."[7]

▩ Proučiti dovu pri izlasku (kada se iziđe) iz toaleta:

غُفْرَانَكَ

Gufrānek

"Oprosti mi (Bože)!"[8]

Ljudi koriste toalet više puta tokom dana i noći. Ako budu obavljali sunnete u pogledu ulaska i izlaska iz toaleta, svaki put

[7] Bilježe Buhari, Knjiga abdesta, hadis 142. i Muslim, Knjiga o menstruaciji, hadis 375. Postoje dva mišljenja o značenju izraza "el-hubs vel-habā'is". Prema prvom mišljenju, on označava svako zlo i svakoga ko čini zlo, a prema drugom označava muške i ženske šejtane.

[8] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga čišćenja, hadis 30, Tirmizi, Knjiga čišćenja, te Ibn-Madže, Knjiga čišćenja i njegovih sunneta, hadis 300.

će obaviti po dva sunneta pri ulasku i još dva pri izlasku. "El-hubs vel-habā'is" su muški i ženski šejtani. Da bismo se zaštitili od njihovog zla trebamo od Allaha tražiti zaštitu od njih kada ulazimo u toalet. Toalet je jedno od mjesta u kojem oni borave.

SUNNETI PRILIKOM UZIMANJA ABDESTA

- Započeti uzimanje abdesta bismilom:

بِسْمِ اللهِ

Bismillāh

"U ime Allaha."[9]

[9] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga čišćenja, hadis 101, Tirmizi, Knjiga čišćenja, hadis 25. i Ibn-Madže, Knjiga čišćenja i njegovih sunneta, hadis 97. Ovo je utemeljeno na hadisu Ebu-Hurejre, r. a.: "Nema namaza za osobu koja nije uzela

- Oprati obje ruke tri puta na početku abdesta.

- Isprati usta i nos tri puta prije umivanja lica.

- Izbaciti (ispuhati) vodu iz nosa koristeći se lijevom rukom: "On (Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem) je imao običaj oprati ruke tri puta, zatim isprati usta, te ušmrknuti vode u nos i ispuhati je. Zatim bi oprao lice tri puta..."[10]

---

abdest, a nema abdesta za osobu koja ne spomene Allahovo ime." Postoje razilaženja u mišljenju među učenjacima u pogledu ovog hadisa. Šejh Albani je spomenuo učenjake koji su ovaj hadis ocijenili kao dobar ili vjerodostojan u *El-Irva'ul-dželilu*, tom 1, hadis 81.

10 Bilježe Buhari, Knjiga abdesta, hadis 164. i Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 226. Također pogledati i *Zadul-Me'ad*, Poglavlje: Način na koji je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, uzimao abdest. Korištenje lijeve ruke nije eksplicitno

▪ Dobro isprati usta i nos, kako se spominje u hadisu: "...i dobro isperite usta, osim ako postite."[11] Značenje riječi "dobro isperite usta" obuhvata to da voda prođe kroz sve dijelove usne šupljine, a

---

navedeno u ovom hadisu, ali postoji predaja od Darimija u ovom kontekstu. Abdul-Hajr je rekao: "...sjedili smo i posmatrali Aliju, r. a., dok je uzimao abdest. On je desnom rukom prinosio vodu ustima (uzimao je vodu iz desne ruke), isprao bi usta i nos, a zatim bi ispuhao vodu iz nosa lijevom rukom. Ovo je ponovio tri puta, a zatim je rekao: 'Ko god želi da vidi način na koji je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, uzimao abdest, ovo je njegov abdest.'" Šejh Albani je u svojim bilješkama na *El-Miškat* rekao da ovaj hadis ima vjerodostojan lanac prenosilaca. Također pogledaj Ibn-Kajjimove bilješke u djelu *Zadul-Me'ad*, bilješka 9. na kraju knjige.

11 Bilježe Ebu-Davud, Knjiga o postu, hadis 2366, Tirmizi, Knjiga o postu, hadis 788, Nesa'i, Knjiga čišćenja, hadis 87. i Ibn-Madže, Knjiga čišćenja i njegovih sunneta, hadis 407.

dobro isprati nos znači da voda treba da dospije u najviši dio nosa.

- Isprati usta i nos jednom šakom vode: "...zatim bi on (Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem) zahvatio vode i isprao usta i nos jednom šakom vode..."[12]

- Koristiti misvak prilikom čišćenja usta. Značaj misvaka u pogledu čišćenja usta vidi se iz hadisa: "...da se ne bojim da ću otežati svom ummetu, naredio bih im da koriste misvak kod svakog abdesta..."[13]

- Provući mokre prste kroz bradu tokom umivanja: "Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bi provukao svoje prste kroz bradu kada bi uzimao abdest."[14]

---

[12] Bilježe Buhari, Knjiga abdesta, hadis 191. i Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 235.

[13] Bilježi Ahmed u *Musnedu*, hadis 9928.

▪ Potrti čitavu glavu mokrim rukama. Potiranje glave vrši se tako što se počne od čela, pa se potre sve do vrata, a zatim se ruke ponovo vrate nazad. Što se tiče obaveznog potiranja (mesha), ono obuhvata potiranje prednje četvrtine glave, dok je sunnet potrti mokrim rukama čitavu glavu, počevši od prednje strane glave ka zadnjoj i nazad: "...Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je potirao svoju glavu objema rukama, od prednje strane ka zadnjoj, a zatim bi vratio ruke naprijed..."[15]

▪ Oprati prostor između prstiju na rukama i nogama: "Uzmi abdest kako treba i operi prostor između prstiju na rukama i nogama."[16]

---

[14] Bilježi Tirmizi, Knjiga čišćenja, hadis 31.

[15] Bilježi Buhari, Knjiga abdesta, hadis 185. i Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 235.

[16] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga o postu, hadis 142,

■ Početi od desne ruke ili noge: "Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bi davao prednost desnoj strani kada bi obuvao svoje sandale, češljao kosu ili uzimao abdest..."[17]

■ Povećavati broj pranja sa jednog na tri pranja kada se umivamo, peremo ruke ili noge.[18]

■ Proučiti šehadet nakon završetka abdesta:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا
عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Tirmizi, Knjiga o postu, hadis 788, Nesa'i, Knjiga čišćenja, hadis 114. i Ibn-Madže, Knjiga čišćenja i njegovih sunneta, hadis 448.

17 Bilježe Buhari, Knjiga abdesta, hadis 168. i Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 268.

18 Bilježe Buhari, Knjiga abdesta, hadis 159. i Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 226.

Ešhedu en lā ilāhe illallāhu ve ešhedu enne Muhammeden 'abduhū ve resūluh

"Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik."

Korist od učenja šehadeta jeste to da se zbog njegovog učenja čovjeku "...otvore osmera vrata Dženneta i on može ući na koja god poželi."[19]

- Uzimati abdest kod kuće: "Ko god se očisti (tj. uzme abdest) kod kuće, a zatim ode u neku od Allahovih kuća (tj. u džamiju) da obavi obavezu prema Allahu, jednim njegovim korakom se briše jedan grijeh, a drugim podiže njegov stepen (u Džennetu)."[20]

[19] Bilježi Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 234.

[20] Bilježi Muslim, Knjiga o džamijama i mjestima za klanjanje, hadis 666.

- Trljati rukom dijelove tijela koji se peru tokom abdesta (tj. ne samo polijevati ih vodom).[21]

- Štedjeti vodu: "Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je imao običaj uzimati abdest sa jednim pregrštom vode."[22]

- Oprati više od onoga što je obavezno kada se peru ruke i noge (tj. oprati i dio iznad lakata i članaka): "Kada bi Ebu-Hurejre, r. a., uzimao abdest, on bi oprao ruku do nadlaktice (tj. do lakta i malo iznad njega), a zatim bi rekao: 'Ovako sam vidio da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, uzimao abdest...'"[23]

- Klanjati dva rek'ata nakon uzimanja

---

[21] Bilježi Ibn-Huzejme, Knjiga abdesta, hadis 118.
[22] Bilježe Buhari, Knjiga abdesta, hadis 201. i Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 325.
[23] Bilježi Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 246.

abdesta: "Ko god bude uzeo abdest onako kako ga ja uzimam, a zatim bude klanjao dva rek'ata namaza i ne bude tokom njega mislio ni na što drugo (osim na namaz), bit će mu oprošteni prijašnji grijesi."[24] U drugom hadisu se kaže: "...bit će mu propisan Džennet."[25]

Musliman uzima abdest više puta tokom dana i noći. Neki ljudi ga uzimaju pet puta, a neki čak i više, u zavisnosti od toga da li obavljaju dobrovoljne namaze kao što su duha-namaz (jutarnji namaz) ili kijamul-lejl (noćni namaz).

Neke koristi od vršenja sunneta vezanih za abdest

Osoba će biti svrstana među one na koje se odnose riječi Poslanika, sallallahu

[24] Bilježe Buhari, Knjiga abdesta, hadis 159. i Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 226.

[25] Bilježi Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 234.

'alejhi ve sellem: "Ko god pravilno uzme abdest, iz njegovog tijela odu grijesi, čak i ispod njegovih noktiju."[26]

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao i sljedeće: "Svakom onome ko bude uzeo abdest onako kako treba, a zatim bude klanjao dva rek'ata namaza i bude u njemu prisutan i srcem i licem (tj. bude skrušen), bit će propisan Džennet i bit će mu oprošteno."[27]

Imam Nevevi kaže: "Zaista osoba postiže ovaj stepen (skrušenosti) tako što nastoji da se kontroliše (tj. da se bori protiv svojih niskih želja) i da se bori protiv šejtanskih došaptavanja otklanjajući ih od sebe i tako u potpunosti bude zauzet svojim nastojanjem, ne gubeći koncentraciju ni za jedan treptaj oka. On će biti zaštićen

[26] Bilježi Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 245.
[27] Bilježi Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 234.

od šejtana i šejtanskog djelovanja uperenog protiv njega i izbacit će iz srca sve što mu može nauditi."

UPOTREBA MISVAKA

Misvak se može koristiti u brojnim prilikama:

- prije obavljanja namaza: Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: "Da se ne bojim da ću otežati svome ummetu, naredio bih im da koriste misvak kod svakog namaza..."[28]

Musliman može koristiti misvak mnogo puta u toku dana i noći – prije obavljanja pet dnevnih namaza, duha-namaza, vitr-namaza...;

[28] Bilježe Buhari, Knjiga o džumi, hadis 887. i Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 252.

- pri ulasku u kuću: "Kada bi Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ušao u svoju kuću, koristio bi misvak"[29];
- pri učenju Kur'ana;
- kada se promijeni miris iz usta;
- nakon buđenja iz sna[30];
- prilikom uzimanja abdesta: "Misvak čisti usta i čini zadovoljnim Gospodara."[31]

Koristi od obavljanja ovog sunneta su sljedeće:

- osoba postiže Allahovo zadovoljstvo,

[29] Bilježi Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 253.

[30] Bilježe Buhari, Knjiga abdesta, hadis 245. i Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 255.

[31] Bilježi Ahmed u *Musnedu*, predaja o deseterici ljudi kojima je data radosna vijest da će ući u Džennet, hadis 7.

- postiže se čistoća usta

Moderna medicina je otkrila da misvak sadrži brojne supstance korisne za ljude i može se koristiti u proizvodnji žvakaćih guma, jer sadržava supstance koje aktivno djeluju na klice u usnoj šupljini, ponašaju se kao dezinfekcione tvari, čiste prostor između zuba, te osvježavaju dah.

SUNNETI PRILIKOM OBUVANJA OBUĆE

- Obuću treba obuvati počevši s desnim stopalom, a pri izuvanju treba početi od lijevog: "Kada obuvaš obuću, počni od desne strane, a kada je skidaš, počni od lijeve. Ili ih obuj obje (cipele) ili ih obje skini (tj. nemoj nositi samo jednu)."[32]

Musliman ovo čini mnogo puta tokom dana i noći: kada ulazi u džamiju, kupatilo, kuću ili izlazi iz njih, zatim kada ide

[32] Bilježi Muslim, Knjiga odijevanja, hadis 2096.

na posao i sl. Kada god musliman obuva ili izuva svoje cipele na ovaj način, s nijetom da praktikuje sunnet, on zaslužuje veliku nagradu. U tom slučaju će sve njegove radnje i stanja biti u skladu sa sunnetom.

SUNNETI PRILIKOM OBLAČENJA I SKIDANJA ODJEĆE

- Proučiti bismilu pri oblačenju ili skidanju odjeće. Imam Nevevi je rekao: "Lijepo je proučiti bismilu kod svake radnje."[33]

- Proučiti Poslanikovu, sallallahu 'alejhi ve sellem, dovu. Kada bi oblačio odjeću,

[33] Ne postoji dokaz za učenje bismile prilikom oblačenja odjeće. Međutim, generalni dokaz pokazuje da je poželjno proučiti je kod određenih radnji. Imam Nevevi zastupa stav da je poželjno proučiti bismilu kod svih radnji.

dugu gornju košulju ili stavljao turban, Poslanik, sallallahu ʻalejhi ve sellem, bi proučio:

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هٰذَا الثَّوْبَ وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ

El-hamdu lillāhil-lezī kesānī hāzes--sevbe ve rezekanīhi min gajri havlin minnī ve lā kuvveh

"Hvala Allahu Koji me je ovako obukao i Koji me opskrbio bez moje snage ili moći."[34]

■ Početi od desne strane: "Kada oblačite odjeću ili uzimate abdest, počnite od desne strane."[35]

[34] Bilježi Ebu-Davud, Knjiga o odijevanju, hadis 4023.

- Početi skidanje odjeće od lijeve strane.[36]

SUNNETI PRILIKOM ULASKA U KUĆU I IZLASKA IZ NJE

Imam Nevevi kaže da je poželjno učiti bismilu, često se sjećati Allaha (zikr) i poselamljivati ljude.

- Spomenuti Allaha pri ulasku: "Kada osoba ulazi u kuću i spomene Allahovo ime pri ulasku, kao i za vrijeme jela,

---

35 Bilježe Ebu-Davud, Knjiga o odijevanju, hadis 4141. i Tirmizi, Knjiga o odijevanju, hadis 1765.

36 Također ne postoji poseban dokaz za ovo, ali, izgleda da generalni dokaz upućuje na to da treba počinjati od desne strane (sve ono što je lijepo), a u obrnutom slučaju počinjati od lijeve. Ovo pravilo treba primjenjivati i kod oblačenja odjeće, tj. kod oblačenja počinjati od desne, a, samim tim, kod skidanja iste počinjati od lijeve strane.

šejtan kaže (drugim šejtanima): 'Za vas ovdje nema konaka, niti večere.' "[37]

- Proučiti dovu pri ulasku:

اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلَجِ وَخَيْرَ الْمَخْرَجِ، بِاسْمِ اللهِ وَلَجْنَا وَبِاسْمِ اللهِ خَرَجْنَا وَعَلَى اللهِ رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا

Allāhumme innī es'eluke hajrel-mevledži ve hajrel-mahredži, bismillāhi veledžnā ve bismillāhi haredžnā ve 'alallāhi Rabbinā tevekkelnā

"Allahu moj, od Tebe tražim najbolji ulazak i najbolji izlazak. U ime Allaha ulazimo, u ime Allaha izlazimo i na Allaha, našeg Gospodara, mi se oslanjamo."

[37] Bilježi Muslim, Knjiga o piću, hadis 2018.

Nakon dove neka poselami ukućane.[38] Čineći ovo, osoba se svjesno oslanja na Allaha kada ulazi u kuću ili izlazi iz nje. Ovo, također, znači da se stvara stalna veza sa Allahom.

- Koristiti misvak: "Kada bi ušao u svoju kuću, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bi koristio misvak."[39]

- Nazvati selam:

فَإِذَا دَخَلْتُم بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ
تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ مُبَٰرَكَةً طَيِّبَةً ۚ كَذَٰلِكَ
يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

"...A kad ulazite u kuće, vi ukućane

---

[38] Bilježi Ebu-Davud, Knjiga o odgoju, hadis 5096.
[39] Bilježi Muslim, Knjiga o čišćenju, hadis 253.

njene pozdravite pozdravom od Allaha propisanim, blagoslovljenim i uljudnim. Tako vam Allah objašnjava propise, da biste se opametili..." (En-Nūr, 61.)

"Pozdravom od Allaha propisanim" znači nazovite im selam.

- Izići iz kuće učeći ovu dovu:

بِاسْمِ اللهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ

Bismillāhi tevekkeltu 'alallāhi ve lā havle ve lā kuvvete illā billāh

"U ime Allaha, na Allaha se oslanjam, nema moći niti snage osim u Allaha."

Onome ko ovo prouči bit će rečeno: "Dovoljno si uradio i zaštićen si", a šejtan se od njega udalji.[40]

Musliman ulazi u svoju kuću i izlazi iz nje velik broj puta tokom dana i noći: radi odlaska u džamiju, na posao, radi kućnih potreba i sl. Ako bude prakticirao ove sunnete kada bude odlazio i dolazio, ostvarit će veliku korist i dobiti veliku nagradu.

Neke od koristi prakticiranja ovih sunneta su sljedeće:

- čovjekovi poslovi će biti potpuni, bilo da se radi o nekim važnim poslovima, riječima (govoru) ili vjerskim stvarima,
- čovjek će biti zaštićen od svakog zla i nesreće, bilo od strane džina ili ljudi,
- čovjek će dobiti uputu – Allah će ga uputiti u svim vjerskim i svjetovnim poslovima.

[40] Bilježi Ebu-Davud, Knjiga o odgoju, hadis 5095.

SUNNETI PRILIKOM ODLASKA U DŽAMIJU

- Ići rano, kako kaže Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Kada bi ljudi znali kakva je nagrada u ezanu (učenju ezana) i prvom safu i kada bi za to trebali bacati kocku (da odrede ko će učiti ezan i klanjati u prvom safu), činili bi to." "...a kada bi znali šta ima (kolika je nagrada) u klanjanju podne-namaza u njegovom prvom vaktu, utrkivali bi se da to čine..." "...a kada bi znali kakva je nagrada za jaciju i sabah-namaz obavljene u džematu, dolazili bi ih klanjati, pa makar i pužući."[41]

- Učiti dove dok se ide u džamiju:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي لِسَانِي نُورًا،

[41] Bilježe Buhari, Knjiga o ezanu, hadis 615. i Muslim, Knjiga o namazu, hadis 437.

وَاجْعَلْ فِي سَمْعِي نُورًا، وَاجْعَلْ فِي بَصَرِي نُورًا، وَاجْعَلْ مِنْ خَلْفِي نُورًا، وَمِنْ أَمَامِي نُورًا، وَاجْعَلْ مِنْ فَوْقِي نُورًا، وَمِنْ تَحْتِي نُورًا، اللَّهُمَّ أَعْطِنِي نُورًا

Allāhummedž'al fī kalbī nūren, ve fī lisānī nūren, vedž'al fī sem'ī nūren, vedž'al fī besarī nūren, vedž'al min halfī nūren, ve min emāmī nūren, vedž'al min fevkī nūren, ve min tahtī nūrā. Allāhumme a'tinī nūrā

"O Allahu, podari mi svjetlo u mome srcu (osvijetli moje srce), svjetlo u mome jeziku, svjetlo u ušima, svjetlo u očima, svjetlo iza mene i svjetlo ispred mene, svjetlo iznad mene i svjetlo ispod mene. O Allahu, podari mi svjetlo!"[42]

[42] Bilježi Muslim, Knjiga o namazu putnika, hadis 763.

▪ Ići na namaz smireno i dostojanstveno: "Ako čuješ ikamet, idi na namaz smireno i dostojanstveno."[43]

"Smireno" znači da treba ići mirno, normalnim hodom, bez neprirodnog ponašanja, a "dostojanstveno" znači da treba oboriti pogled i utišati glas, te izbjegavati pretjerano razgledanje unaokolo.

▪ Ići pješice u džamiju: Učenjaci kažu da se, zbog povećanja nagrade, sunnetom preporučuje da se ide pješice u džamiju i da se izbjegava žurba. Šerijatski tekstovi ukazuju na brojne koristi od odlaska u džamiju pješice. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: "Hoćete li da vam ukažem na nešto čime Allah otklanja vaše grijehe i podiže vaš stepen

[43] Bilježe Buhari, Knjiga o ezanu, hadis 636. i Muslim, Knjiga o džamijama i mjestima za klanjanje, hadis 602.

(u Džennetu)?" Oni (ashabi) odgovoriše: "Hoćemo, Allahov Poslaniče!" On, sallallahu 'alejhi ve sellem, je zatim spomenuo da je među takvim stvarima i pravljenje velikog broja koraka idući prema džamiji.[44]

- Učiti dovu pri ulasku u džamiju: "Kada neko od vas ulazi u džamiju, neka donese salavat na na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i prouči:

اَللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

Allāhummeftah lī ebvābe rahmetik

'Allahu, otvori mi vrata Svoje milosti.'"[45]

---

[44] Bilježi Muslim, Knjiga o čišćenju, hadis 251.

[45] Bilježe Nesa'i, Knjiga o džamijama, hadis 728. i Ibn-Madže, Knjiga o džamijama i namazu u džematu, hadis 771.

- Ulaziti u džamiju desnom nogom: Prenosi se od Enesa ibn Malika, r. a. da je rekao: "Sunnet je da, kada ulaziš u džamiju, ulaziš desnom, a kada izlaziš, da izlaziš lijevom nogom."[46]

- Klanjati tehijjetul-mesdžid nakon ulaska (u džamiju): "Kada neko od vas uđe u džamiju, neka ne sjedne prije nego što klanja dva rek'ata namaza."[47]

Tehijjetul-mesdžid (namaz iz poštovanja prema džamiji) može se klanjati čak i u vaktovima kada nije dozvoljeno klanjati (ostale namaze). Također, hafiz Ibn-

46 Bilježi Hakim u *Mustedreku,* Knjiga o imamu, namazu i džematu, hadis 822. On kaže da je hadis vjerodostojan prema uvjetima Muslima. Imam Zehebi se slaže s ovom ocjenom.

47 Bilježe Buhari, Knjiga o noćnom namazu, hadis 1163. i Muslim, Knjiga o namazu putnika, hadis 714.

-Hadžer je rekao: "Učenjaci se slažu da je tehijjetul-mesdžid sunnet."[48]

■ Klanjati u prvom safu: "Kada bi ljudi znali kakva je nagrada u ezanu (učenju ezana) i prvom safu i kada bi za to trebali bacati kocku (da odrede ko će učiti ezan i klanjati u prvom safu), činili bi to."

■ Pri izlasku iz džamije proučiti dovu:

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ

Allāhumme innī es'eluke min fadlik

"O Allahu, molim Te da mi podariš Svoje blagodati."[49]

[48] U ovom kontekstu sunnet je nešto što je obavezno.

[49] Bilježe Muslim, Knjiga o namazu putnika, hadis 713. i Ebu-Davud, Knjiga o namazu, hadis 465.

Od Ebu-Davuda se također prenosi da se uz ovo dodaje još i salavat na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

- Izići iz džamije lijevom nogom.[50]

SUNNETI EZANA

Ibn-Kajjim u djelu *Zadul-Me'ad* spominje sljedeće sunnete vezane za ezan:

- Kada osoba čuje (sluša) ezan, ona treba ponavljati riječi mujezina, izuzev kod riječi *hajje 'ales-salāh* (dođite na namaz) i *hajje 'alel-felāh* (dođite na spas), kada treba proučiti:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ

[50] Bilježi Hakim u *Mustedreku*, Knjiga o imamu, namazu i džematu, hadis 822. On kaže da je hadis vjerodostojan prema uvjetima Muslima. Imam Zehebi se slaže s ovom ocjenom.

Lā havle ve lā kuvvete illā billāh

"Nema snage, niti moći osim kod Allaha."[51]

Korist od ovog sunneta jeste u tome što je onome ko ga izvršava obećan Džennet, kako se spominje u Muslimovoj predaji.

- Onaj koji sluša ezan treba proučiti:

وَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا

Ve ene ešhedu en lā ilāhe illallāhu vahdehū lā šerīke lehū ve enne Muhammeden 'abduhū ve resūluh. Radītu billāhi

[51] Bilježe Buhari, Knjiga namaza, hadis 613. i Muslim, Knjiga namaza, hadis 385.

Rabben ve bi Muhammedin resūlen ve bil-islāmi dīnā

"I svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Jedinog, Koji nema sudruga, i da je Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, Njegov rob i poslanik. Zadovoljan sam da mi Allah bude bog, Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslanik i islam vjera."[52]

Korist od ovog sunneta jeste u tome da će grijesi osobe koja ga praktikuje biti oprošteni.

- Donijeti salavat na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Kada čujete mujezina, ponavljajte njegove riječi, a zatim donesite salavat na mene, jer ko god na mene donese jedan salavat, Allah donese na njega salavat deset puta."[53]

---

[52] Bilježi Muslim, Knjiga namaza, hadis 386.

Duži oblik (salavata) jeste onaj koji se uči u namazu:

اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Allāhumme salli 'alā Muhammedin ve 'alā āli Muhammedin kemā sallejte 'alā Ibrāhīme ve 'alā āli Ibrāhīme, inneke Hamīdun Medžīd. Allāhumme bārik 'alā Muhammedin ve 'alā āli Muhammedin kemā bārekte 'alā Ibrāhīme ve 'alā āli Ibrāhīme, inneke Hamīdun Medžīd

[53] Bilježi Muslim, Knjiga namaza, hadis 384.

"Allahu moj, smiluj se Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovom potomstvu, kao što si se smilovao Ibrahimu, a. s., i njegovom potomstvu. Zaista si Ti Hvaljeni i Vječni. Allahu moj, blagoslovi Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovo potomstvo, kao što si blagoslovio Ibrahima, a. s., i njegovo potomstvo. Zaista si Ti Hvaljeni i Vječni."[54]

Pod donošenjem salavata na Svoga roba (Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem) misli se na njegovo spominjanje u najboljem društvu (tj. među melekima).

■ Nakon donošenja salavata na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, proučiti sljedeću dovu:

اَللّٰهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ، وَالصَّلَاةِ

[54] Bilježi Buhari, Knjiga kazivanja o poslanicima, hadis 3370.

الْقَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ

Allāhumme Rabbe hāzihid-da'vetit--tāmmeti ves-salātil-kā'imeti āti Muhammedenil-vesīlete vel-fadīlete veb'ashu mekāmen mahmūdenil-lezī ve'adteh

"Allahu moj, Gospodaru ove potpune dove i namaza koji se upravo uspostavlja, podari Muhammedu veliki stepen u Džennetu i svako dobro i uzdigni ga na uzvišeno mjesto koje si mu obećao."[55]

Korist od učenja ove dove jeste u tome što je osobi koja ovo uči zagarantovan Poslanikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, šefa'at (zauzimanje) na Sudnjem danu.

---

[55] Bilježi Buhari, Knjiga ezana, hadis 614.

- Proučiti dovu za sebe, tražeći od Allaha Njegove blagodati, jer će On sigurno na nju odgovoriti: "Ponavljajte ono što oni (mujezini) izgovaraju, a kada završite, tražite (učite dovu), jer će vam se dati."[56]

SUNNETI IKAMETA

Kod ikameta također treba postupiti na način kako je objašnjeno u prve tri tačke prethodnog odjeljka – "Sunneti ezana".

Kao i kod ezana, sunnet je za onoga koji sluša ikamet da ponavlja riječi mujezina. Međutim, kada mujezin izgovori: *hajje 'ales-salāh* (dođite na namaz) i *hajje 'alel-felāh* (dođite na spas) ne trebaju se ponavljati ove riječi, već treba proučiti:

[56] Bilježi Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 524. Hafiz Ibn-Hadžer je ocijenio ovaj hadis kao hasen, a Ibn-Hibban kao sahih.

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ

Lā havle ve lā kuvvete illā billāh

"Nema snage, niti moći osim kod Allaha."

Treba primijetiti da, kad mujezin uči ikamet izgovori riječi: *kad kāmetis--salātu* (namaz upravo počinje), onaj koji sluša treba ponoviti te riječi, a ne treba umjesto toga izgovarati: *ekāmehallāhu ve edāmehā* (Allah je namaz uspostavio i očuvao), kako to neki imaju običaj činiti.

KLANJANJE PREMA SUTRI

Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: "Kada neko od vas klanja, neka klanja prema sutri[57]. Neka stane

[57] *Sutra* je perda, pregrada, predmet koji klanjač stavlja ispred sebe da neko ne bi prolazio ispred njega dok klanja.

prema njoj i neka niko ne prolazi između vas i nje."[58]

Ove riječi se uzimaju kao generalno pravilo o sutri – nije važno da li se klanja u džamiji ili kući, da li klanja muškarac ili žena. Neki ljudi nisu usvojili ovaj sunnet, pa ih vidimo da klanjaju bez sutre. Ovaj sunnet muslimani mogu obaviti više puta u toku dana i noći: kad obavljaju obavezne namaze, duha-namaz, tehijjetul-mesdžid ili vitr-namaz. Žena ga, također, može obavljati kada klanja obavezne namaze u svojoj kući. Kada su u pitanju namazi u džematu, imam je sutra za one koji klanjaju iza njega.

[58] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 698. i Ibn-Madže, Knjiga uspostavljanja namaza i njegovi sunneti, hadis 945.

Pitanja u vezi sa sutrom

- Sutrom može biti bilo šta što klanjač stavi ispred sebe kada se okrene prema kibli, kao npr. zid, štap ili stub. Ne postoji neko ograničenje u pogledu širine sutre.

- Sutra treba biti visoka najmanje kao zadnji dio sedla (otprilike koliko iznosi jedan pedalj).[59]

- Razmak između stopala i sutre treba biti otprilike koliko tri dužine ruke kako bi bilo dovoljno prostora za obavljanje sedžde.

- Sutra se odnosi jednako na imama, kao i na osobu koja klanja po sebi, jednako za obavezne, kao i za dobrovoljne namaze.[60]

---

59 Bilježe Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 658. i Ibn-Madže, Knjiga uspostavljanja namaza i njegovi sunneti, hadis 945.

- Sutra imama je sutra i za osobe koje klanjaju iza njega. Dozvoljeno je prolaziti između safova klanjača (tj. ispred njih, ako za to postoji potreba).[61]

Koristi od obavljanja ovog sunneta

Koristi od obavljanja ovog sunneta su sljedeće:

- štiti od prekidanja namaza;
- kada neko prođe ispred klanjača, to smanjuje vrijednost namaza ili ga čak poništava. Ono što kvari namaz jeste da između klanjača i njegove sutre prođe žena koja je punoljetna ili crni pas;[62]

---

60 Bilježi Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 698.
61 Bilježi Tirmizi, Knjiga namaza, hadis 335.
62 Bilježi Ibn-Madže, Knjiga uspostavljanja namaza i njegovi sunneti, hadis 949.

- osoba koja klanja ostavlja prostora da se može proći, kako druge osobe ne bi imale potrebu da prolaze ispred nje;
- ona čuva pogled od lutanja i razgledanja unaokolo, jer će osoba koja koristi sutru uvijek fokusirati svoj pogled na prostor između njega i sutre. Na ovaj način je lakše razmišljati o značenju onoga što se uči.

DOBROVOLJNI NAMAZI

- Sunneti dnevnih namaza: "Nema nijednog muslimana koji u ime Allaha klanja dvanaest rek'ata, pored onih obaveznih, svakog dana, iz pokornosti prema Njemu, a da mu Allah neće sagraditi kuću u Džennetu."[63] Ovi posebno preporučeni namazi su sljedeći:

[63] Bilježi Muslim, Knjiga namaza putnika, hadis 728.

- četiri rek'ata prije podnevskog farza i dva rek'ata poslije njega,
- dva rek'ata nakon akšamskog farza,
- dva rek'ata prije[64] jacije-namaza i
- dva rek'ata prije sabahskog farza.

Dragi brate, zar ne žudiš za kućom u Džennetu? Drži se ovog Poslanikovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, savjeta i kla-

[64] Autor zastupa stav da u dvanaest sunneta dnevnih namaza spadaju dva rek'ata prije jacijskog farza, međutim, treba spomenuti da veliki broj učenjaka zastupa stav da u dvanaest dnevnih sunneta spadaju dva rek'ata koja se klanjaju nakon jacijskog farza, a ne dva rek'ata prije njega, što potkrepljuju hadisom koji bilježi Tirmizi i ocjenjuje ga kao hasen-sahih, a koji glasi: "Ko u toku dana i noći klanja dvanaest rek'ata, bit će mu sagrađena kuća u Džennetu: četiri rek'ata prije i dva rek'ata poslije podne-namaza, dva rek'ata nakon akšam-namaza, dva rek'ata nakon jacije-namaza i dva rek'ata prije sabah-namaza." (op. prev.)

njaj dvanaest rek'ata uz obavezne (farz) namaze!

▪ Duha-namaz (jutranji namaz). U ljudskom tijelu postoji 360 zglobova. Da bismo izrazili zahvalnost za ovu blagodat, trebamo svaki dan dati sadaku za svaki ovaj zglob. Ipak, puna nagrada može se postići i klanjanjem dva rek'ata duha-namaza: "Svakog jutra osoba treba dati sadaku za svaki zglob; svaki *tesbih* (riječi: 'subhānallāh' – 'slava Allahu') je sadaka, naređivati dobro i odvraćati od zla je sadaka, a sve ovo zamjenjuju dva rek'ata duha-namaza."[65]

Ebu-Hurejre, r. a., je rekao: "Moj prijatelj (Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem) mi je savjetovao da postim tri dana sva-

[65] Bilježi Muslim, Knjiga namaza putnika, hadis 720.

kog mjeseca[66]... da klanjam dva rek'ata duha-namaza i da klanjam vitr-namaz prije nego legnem (da spavam)..."[67]

Vrijeme duha-namaza počinje otprilike petnaestak minuta nakon izlaska sunca i traje do otprilike nekih petnaestak minuta pred podne-namaz. Najbolje ili najpoželjnije vrijeme za njegovo obavljanje jeste ono kada se pojača vrućina. Najmanji broj rek'ata je dva, a najveći osam. Također, neki kažu da nema ograničenja u pogledu broja rek'ata.

▪ Sunnet ikindije-namaza: "Allah se smilovao osobi koja klanja četiri rek'ata prije ikindije-namaza (ikindijskog farza)."[68]

---

[66] Tzv. bijele dane – tri srednja dana u mjesecu, 13, 14. i 15.

[67] Bilježe Buhari, Knjiga posta, hadis 1981. i Muslim, Knjiga namaza putnika, hadis 721.

- Sunnet akšam-namaza: "Klanjajte prije akšam-namaza!" Ovo je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ponovio tri puta, a zatim rekao: "Onaj ko želi."[69]

- Sunnet jacije-namaza: "Između dva poziva na namaz ima namaz! Između dva poziva na namaz ima namaz! Između dva poziva na namaz ima namaz!" Treći put je dodao: "za onoga ko hoće."[70]

Imam Nevevi kaže da se ovdje pod riječima "dva poziva na namaz" misli na ezan i ikamet.

---

[68] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 1271. i Tirmizi, Knjiga namaza, hadis 430.

[69] Bilježi Buhari, Knjiga noćnog namaza, hadis 1183. Ovaj hadis ukazuje da je, pored dva rek'ata sunneta nakon akšamskog farza, dozvoljeno klanjati i dobrovoljni namaz prije akšamskog farza. (op. prev.)

[70] Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadis 627. i Muslim, Knjiga namaza putnika, hadis 304.

Noćni namaz

U vezi s noćnim namazom (kijamul-lejl) Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: "Najbolji post nakon ramazana je post u Allahovom mjesecu muharremu, a najbolji namaz nakon propisanih namaza je noćni namaz."[71]

- Najpoželjniji broj rek'ata za noćni-namaz je jedanaest ili trinaest, sa dužim stajanjem (kijamom): "Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je klanjao jedanaest rek'ata (noćnog namaza)..."[72] U drugoj predaji se navodi: "On (Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem) je noću klanjao trinaest rek'ata."

- Preporučuje se da osoba, kada ustane

[71] Bilježi Muslim, Knjiga posta, hadis 1163.

[72] Bilježi Buhari, Knjiga noćnog namaza, hadis 1138.

na noćni namaz, očisti zube misvakom i da uči zadnjih deset ajeta sure Ālu 'Imrān.

▪ Preporučuje se učiti dove, posebno dovu za koju se zna da je autentična dova Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem:

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ، أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ، أَنْتَ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ، لَكَ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ، أَنْتَ مَلِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكَ الْحَمْدُ، أَنْتَ الْحَقُّ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ، وَلِقَاؤُكَ الْحَقُّ، وَقَوْلُكَ الْحَقُّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ، وَمُحَمَّدٌ حَقٌّ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ، اللّٰهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ،

وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ،
وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، فَاغْفِرْ
لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ،
وَمَا أَعْلَنْتُ، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ،
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

Allāhumme lekel-hamdu. Ente Kajjimus-semāvāti vel-erdi ve men fīhinne ve lekel-hamdu. Ente Nūrus-semāvāti vel-erdi ve men fīhinne ve lekel-hamdu. Leke mulkus-semāvāti vel-erdi ve men fīhinne ve lekel-hamdu. Ente Melikus-semāvāti vel-erdi ve lekel-hamdu. Entel-Hakku ve va'dukel-hakku ve likā'uke hakkun ve kavluke hakkun vel-Džennetu hakkun ven-Nāru hakkun ven-nebijjūne hakkun ve Muhammedun hakkun ves-Sā'atu hakkun. Al-

lāhumme leke eslemtu ve bike āmentu ve 'alejke tevekkeltu ve ilejke enebtu ve bike hāsamtu ve ilejke hākemtu fagfir lī mā kaddemtu ve mā ehhartu ve mā esrertu ve mā a'lentu. Entel-Mukaddimu ve Entel-Mu'ehhiru. Lā ilāhe illā Ente.

"Allahu moj, Tebi hvala. Ti si upravitelj nebesa i Zemlje i onoga što je na njima, Tebi hvala. Ti si svjetlost nebesa i Zemlje i onoga što je na njima, Tebi hvala. Tebi pripada vlast nad nebesima i Zemljom i onim što je na njima, Tebi hvala. Ti si Vladar nebesa i Zemlje, Tebi hvala. Ti si Istina, i Tvoje obećanje je istina, i susret s Tobom je istina, i Tvoj govor je istina, i Džennet je istina, i Džehennem je istina, i vjerovjesnici su istina, i Muhammed je istina, i Sudnji dan je istina. Allahu moj, Tebi sam predanost iskazao, i na Tebe se oslanjam, i u Tebe vjerujem, i Tebi se ka-

jem, i radi Tebe se sukobljavam s neprijateljem i borim protiv njega; oprosti grijehe koje sam počinio i one koje ću počiniti, one koje sam tajno počinio, kao i one koje sam javno počinio! Ti si Onaj Koji unapređuje i Onaj Koji unazađuje, nema boga osim Tebe!"

- Započeti klanjanje noćnog namaza sa dva kratka rek'ata kako bismo se pripremili za ono što dolazi poslije: "Kada ustaneš na noćni namaz, započni sa dva lagahna rek'ata (tj. dva kratka rek'ata)."[73]

- Preporučuje se da se počne dovom za koju se pouzdano zna da ju je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, učio:

اَللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ، وَمِيكَائِيلَ، وَإِسْرَافِيلَ، فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ،

[73] Muslim, Knjiga namaza putnika, hadis 768.

عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ، اهْدِنِي لِمَا اخْتُلِفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ، إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Allāhumme Rabbe Džibrā'ile ve Mīkā'īle ve Isrāfīle, Fātires-semāvāti vel-erdi, Ālimel-gajbi veš-šehādeti. Ente tahkumu bejne 'ibādike fīmā kānū fīhi jahtelifūn. Ihdinī limahtulife fīhi minel-hakki bi iznik. Inneke tehdī men tešā'u ilā sirātin mustekīm

"Allahu moj, Gospodaru Džebraila, i Mikaila, i Israfila, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Znalče skrivenog i vidljivog, Ti sudiš među robovima Svojim u pitanjima u kojima se oni razilaze. Razluči mi istinu od neistine, jer samo Ti na Pravi put upućuješ onoga koga Ti hoćeš."

- Preporučuje se odužiti namaz: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je bio upitan: 'Koji namaz je najbolji?', na što je on odgovorio: 'namaz u kojem se produži kunut.'" *Kunut* ovdje znači *kijam* – stajanje u namazu.

- Također se preporučuje i sljedeće:
  - tražiti utočište kod Allaha kada se čuju ili uče ajeti koji govore o kazni učeći:

أَعُوذُ بِاللهِ مِنْ عَذَابِ اللهِ

E'ūzu billāhi min 'azābillāhi

"Utječem se Allahu od Allahove kazne";

  - tražiti Allahovu milost prilikom slušanja ili učenja ajeta u kojima se spominje milost, učeći dovu:

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ

Allāhumme innī es'eluke min fadlike

"Allahu moj, podari mi Svoju milost";

- veličati Ga prilikom slušanja ili učenja ajeta koji spominju veličanje:

سُبْحَانَ اللهِ

Subhānallāh

"Slavljen neka je Allah."

Navedene preporuke su izvedene iz hadisa: "...on (Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem) bi učio Kur'an polahko (sa razmišljanjem). Ako bi proučio ajet u kojem se spominje veličanje Allaha, on bi Ga veličao. Ako bi proučio ajet u kojem se spominje dova, on bi Ga molio. Ako bi proučio ajet u kojem se spominje traženje utočišta, on bi tražio utočište kod Njega..."[74]

Ono što osobi može pomoći da obavlja noćni namaz jeste sljedeće:

- dova (tj. moliti Allaha da nam pomogne da nam bude lahko klanjati ovaj namaz),
- izbjegavati sjediti do kasno u noć,
- odmarati se između podne i ikindije-namaza (kajlula),
- čuvati se svih vrsta grijeha,
- boriti se protiv svojih strasti...

[74] Ovaj hadis navodi da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, veličao Allaha, molio Ga i tražio utočište. Međutim, ne spominju se tačne riječi kojima je on to činio. Zbog toga nam je autor naveo samo neke od primjera kako bismo to mogli činiti. (op. prev.)

Vitr-namaz[75]

- Ko bude klanjao tri rek'ata vitr-namaza, nakon sure El-Fātiha treba učiti sljedeće[76]: suru El-A'lā na prvom rek'atu, suru El-Kāfirūn na drugom rek'atu i suru El-Ihlās (Kul Huvallāhu Ehad) na trećem.

- Na kraju namaza, poslije selama, tri puta reći:

سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ

Subhānel-Melikil-Kuddūs

"Slavljen neka je Onaj Koji ima vlast nad svim, Sveti."

U drugoj predaji, koju bilježi Darekutni, navodi se sljedeće: "Izgovarajući riječi

[75] Prema stavu hanefijskih učenjaka, vitr-namaz spada u obavezne (vadžib) namaze (op. prev.)

[76] Bilježi Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadisi 1423. i 1424.

Subhānel-Melikil-Kuddūs treći put, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bi podigao svoj glas, otežući riječi i dodao:

رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ

Rabbil-melā'iketi ver-Rūh

'Gospodaru meleka i Džibrila.'"

Sunnet sabah-namaza

Sabah-namaz ima specifične sunnete koji su vezani uz njega, među koje spadaju i sljedeći:

- ne duljiti s klanjanjem sunneta, shodno predaji Aiše, r. a., koja kaže: "Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bi klanjao dva kratka rek'ata između ezana i ikameta sabah-namaza"[77];

[77] Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadis 169, Muslim, Knjiga namaza putnika, hadis 723.

- preporučuje se da se na sabah-namazu uči sljedeće:

قُولُوٓا۟ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَآ أُنزِلَ
إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَـٰعِيلَ وَإِسْحَـٰقَ وَيَعْقُوبَ
وَٱلْأَسْبَاطِ وَمَآ أُوتِىَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَآ
أُوتِىَ ٱلنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ
مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾

"Recite: 'Mi vjerujemo u Allaha i u ono što se objavljuje nama, i u ono što je objavljeno Ibrahimu, i Ismailu, i Is-haku, i Jakubu, i unucima, i u ono što je dato Musau i Isau, i u ono što je dato vjerovjesnicima od Gospodara njihova; mi ne pravimo nikakve razlike među njima, i mi se samo Njemu pokoravamo.'" (El-Bekare, 136.)

Na drugom rek'atu treba proučiti:

فَلَمَّآ أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ
مَنْ أَنْصَارِيٓ إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ
نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا
مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

"A kada se Isa uvjerio da oni neće da vjeruju, uzviknuo je: 'Koji će biti pomagači moji na Allahovom putu?' – 'Mi' – rekoše učenici – 'mi ćemo biti pomagači Allahove vjere, mi u Allaha vjerujemo, a ti budi svjedok da smo mi poslušni Njemu.'" (Ālu 'Imrān, 52.)

Ili proučiti:

قُلْ يَآ أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَآءٍ
بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ

بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ
دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا
مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

"Reci: 'O sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko jedne riječi i nama i vama zajedničke: da se nikome osim Allahu ne klanjamo, da nikoga Njemu ravnim ne smatramo i da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne držimo!' Pa ako oni ne pristanu, vi recite: 'Budite svjedoci da smo mi muslimani!'" (Ālu 'Imrān, 64.)

Na prvom rek'atu se, također, može proučiti sura El-Kāfirūn, a na drugom sura El-Ihlās (Kul Huvallāhu Ehad).

■ Odmoriti se nakon klanjanja sunneta: "Nakon što bi klanjao dva rek'ata sunneta sabah-namaza, Poslanik, sallallahu

'alejhi ve sellem, bi legao na svoju desnu stranu."[78] Nakon što klanjate dva rek'ata sabahskog sunneta, pokušajte praktikovati da legnete na desnu stranu, makar jednu minutu ili približno tome, kako biste obavili i ovaj sunnet.

- Sjediti nakon sabah-namaza: "Nakon što bi klanjao sabah-namaz, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bi sjedio na svom mjestu sve dok sunce ne bi potpuno izišlo."[79] Imam Nevevi kaže da se ovdje misli na potpuni izlazak sunca.

Korist od sjedenja u džamiji ogleda se u tome što je Uzvišeni Allah naredio melekima da mole za oprost onih koji

[78] Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je imao običaj da redovno klanja sunnet sabah-namaza kod kuće.

[79] Bilježi Muslim, Knjiga džamija i mjesta za namaz, hadis 670.

sjede u džamijama, bilo prije ili poslije namaza, riječima: "Allāhummagfir lehū" ("Allahu, oprosti mu!"), "Allāhummerhamhu!" ("Allahu, smiluj mu se!")[80]

Šta je veća blagodat od ovoga?! Pogledajte samo svoj položaj kod Allaha, ako Mu se budete pokoravali! Melekima, bićima koja su tako bliska Allahu, naređeno je da čine dovu za vas!

SUNNETI U NAMAZU

Šta se uči tokom namaza

Sunnet je tokom namaza učiti sljedeće:

- Proučiti uvodnu dovu nakon početnog tekbira (iftitāhi tekbira):

[80] Bilježi Buhari, Knjiga namaza, hadis 445.

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

Subhānekellāhumme, ve bihamdike, ve tebārekesmuke, ve te'ālā džedduke, ve lā ilāhe gajruke

"Tebi slava pripada, Allahu moj, i uvijek si hvaljen. Blagoslovljeno je Tvoje Ime, uzvišena je Tvoja veličina i nema boga osim Tebe."[81]

Umjesto ovoga, može se proučiti sljedeće:

اَللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ

[81] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 776, Tirmizi, Knjiga uvodnih dova, hadis 898. i Ibn-Madže, Knjiga uspostavljanja namaza i njegovih sunneta, hadis 804.

نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِالثَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ

Allāhumme bā'id bejnī ve bejne hatājāje kemā bā'adte bejnel-mešriki vel-magrib. Allāhumme nekkinī min hatājāje kemā junekkas-sevbul-ebjedu mined-denes. Allāhummagsilnī min hatājāje bis-seldži vel-mā'i vel-bered.

"Allahu moj, odmakni me od grijeha na razdaljinu kolika je od Istoka do Zapada. Allahu moj, sačuvaj me od grijeha kao što se čuva bijela odjeća od prljavštine. Gospodaru moj, očisti me od grijeha svim sredstvima (snijegom, kišom i ledom)."[82]

[82] Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadis 744. i Muslim, Knjiga džamija i mjesta za namaz, hadis 598.

▪ Zatražiti utočište kod Allaha od prokletog šejtana prije učenja Kur'ana (kiraeta):

أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

E'ūzu billāhi mineš-šejtanir-radžīm

"Utječem se Allahu od prokletog šejtana."[83]

▪ Proučiti bismilu:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Bismillāhir-Rahmānir-Rahīm

"U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog."[84]

---

[83] Bilježi Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 770.

[84] Bilježe Muslim, Knjiga započinjanja (namaza), hadis 399. i Nesa'i, Knjiga započinjanja (namaza), hadis 906.

- Reći: "Āmīn!" nakon proučene Fatihe.[85]

- Proučiti neku suru nakon učenja Fatihe.[86] Osoba koja klanja ponaosob treba proučiti neku suru ili dio sure nakon proučene Fatihe na prva dva rek'ata svih namaza. Što se tiče osobe koja klanja za imamom, ona treba proučiti suru na prva dva rek'ata dnevnih namaza. Kad su u pitanju noćni namazi (akšam i jacija), osoba neće učiti suru, već će slušati imamovo učenje.[87]

---

85 Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadis 782. i Muslim, Knjiga namaza, hadis 410.

86 Stav hanefijskog mezheba jeste da je učenje sure nakon Fatihe vadžib, tj. obavezno, a ne sunnet (op. prev.)

87 Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadis 756. i Muslim, Knjiga namaza, hadis 394. Stav hanefijskog mezheba o ovom pitanju jeste da je učenje imama istovremeno i učenje onih koji klanjaju

- Učiti dovu kada se podižemo sa ruku'a:

رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ

Rabbenā lekel-hamd

"Gospodaru naš, Tebi hvala."[88]

Zatim se može proučiti i sljedeće:

مِلْءَ السَّمَاوَاتِ وَمِلْءَ الْأَرْضِ، وَمَا
بَيْنَهُمَا، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ،
أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ،
وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ،

---

za njim, pa zbog toga oni koji klanjaju za imamom neće na kijamu (stajanju) učiti ništa, osim Subhaneke na prvom rek'atu, bez obzira da li se klanjao dnevni ili noćni namaz (op. prev.)

88 Bilježi Muslim, Knjiga namaza, hadis 392.

وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ
مِنْكَ الْجَدُّ

Mil'es-semāvāti ve mil'el-erdi ve mā bejnehumā ve mil'e mā ši'te min šej'in ba'du, Ehles-senā'i vel-medždi ehakku mā kālel-'abdu ve kullunā leke 'abd. Allāhumme lā māni'a li mā a'tajte ve lā mu'tije li mā mena'te ve lā jenfe'u zel--džeddi minkel-džedd

"(Gospodaru, Tebi hvala) koja ispunjava nebesa i Zemlju i prostor između njih i ono što Ti hoćeš osim njih. Ti zaslužuješ svu hvalu i slavu. Najpreče što neki rob kaže, a svi smo mi Tvoji robovi, jeste: 'Allahu moj, ono što Ti daješ niko ne može uskratiti, niti iko može dati ono što Ti uskratiš, a niti ikome koristi njegova snaga pored Tvoje snage.'"[89]

[89] Bilježi Muslim, Knjiga namaza, hadis 477.

▪ Ponoviti tesbih više puta.[90] Tesbih za vrijeme ruku'a glasi:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ

Subhāne Rabbijel-Azīm

"Slavljen neka si Ti, Gospodaru moj uzvišeni."

Tesbih za vrijeme činjenja sedžde glasi:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الأَعْلَى

Subhāne Rabbijel-A'lā

"Slavljen neka si Ti, Gospodaru moj najuzvišeniji."

▪ Na sjedenju između dvije sedžde više puta proučiti sljedeće:

رَبِّ اغْفِرْ لِي

[90] Bilježi Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 881.

Rabbigfirlī

"Gospodaru moj, oprosti mi!"[91]

■ Proučiti dovu nakon posljednjeg sjedenja:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ

Allāhumme innī e'ūzu bike min 'azābil-kabri, ve min 'azābi Džehenneme, ve min fitnetil-mahjā vel-memāti, ve min šerri fitnetil-mesīhid-Dedždžāl

"Allahu, prizivam Te da me sačuvaš od kaburske kazne i od kazne Džehennema, od ovosvjetskih i onosvjetskih kušnji, te od kušnji Mesiha Dedždžala."[92]

---

[91] Bilježi Ibn-Madže, Knjiga namaza i njegovih sunneta, hadis 897.

- Dugo učiti dove na sedždi. Preporučuje se da osoba ne skraćuje učenje dova na sedždi nakon proučenog tesbiha. Naprotiv, treba dugo učiti dove, onoliko koliko to želi. Ovo se vidi iz sljedećeg hadisa: "Rob je najbliži svome Gospodaru kada je na sedždi, zato na njoj dugo učite dove."[93]

Treba obratiti pažnju na sljedeće:

- navedeni zikrovi se uče na svakom rek'atu, izuzev uvodne dove i dove nakon sjedenja;
- postoje i druge dove osim navedenih. Ko želi da ih nauči neka se obrati na djelo *Hisnul-muslim* (*Zaštita svakog muslimana*) čiji je autor šejh Se'id el-Kahtani.

---

[92] Bilježe Buhari, Knjiga dženaze, hadis 1377. i Muslim, Knjiga džamija i mjesta za namaz, hadis 588.

[93] Bilježi Muslim, Knjiga namaza, hadis 482.

Sunneti koji se obavljaju u namazu

Među sunnete koji se obavljaju u namazu ubrajamo:

- podići ruke u sljedećim slučajevima:

  - prilikom izgovaranja početnog tekbira (iftitāhi tekbir)[94],
  - prilikom polaska na ruku‘[95],
  - prilikom podizanja sa ruku‘a[96],
  - kada se ustaje na treći rek‘at[97];

[94] Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadisi 736, 737, 738. i Muslim, Knjiga namaza, hadis 390.

[95] Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadisi 736, 737, 738. i Muslim, Knjiga namaza, hadis 390. Stav hanefijskog mezheba je da se ruke podižu samo prilikom početnog tekbira, dok se neće podizati prilikom odlaska na ruku‘ i povratka sa njega, kao ni prilikom ustajanja na treći rek‘at (op. prev.)

[96] Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadisi 736, 737, 738. i Muslim, Knjiga namaza, hadis 390.

[97] Bilježi Buhari, Knjiga ezana, hadis 739.

- način dizanja ruku:
  - kada se podižu i spuštaju ruke, prsti trebaju biti skupljeni, blizu jedan drugome i zajedno sa dlanovima okrenuti prema kibli[98];
  - podići ruke ili spram ramena ili spram ušiju.[99]

- staviti desnu ruku preko lijeve ili obuhvatiti zglob lijeve ruke desnom rukom[100];

[98] Bilježi Buhari, Knjiga namaza, hadis 2320.

[99] Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadisi 736, 737, 738. i Muslim, Knjiga namaza, hadis 390. Hanefijski mezheb zastupa stav da muškarci podižu ruke spram ušiju, a žene spram ramena. (op. prev.)

[100] Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadis 740, Muslim, Knjiga namaza, hadis 401, Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 755. i Ibn-Huzejme, Knjiga namaza, hadis 479.

- gledati u mjesto sedžde[101];
- razmaknuti noge toliko da možemo stabilno stajati;
- učiti Kur'an polahko i razmišljati o onome što se izgovara[102]:

﴿وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾﴾

"...i izgovaraj Kur'an pažljivo." (El-Muzzemmil, 4.)

Pregibanje u namazu (ruku')

Na ruku'u je sunnet sljedeće:

- obuhvatiti koljena rukama, pri čemu prste treba razmaknuti[103],

---

[101] Bilježi Bejheki, Knjiga hadža, hadis 9726, kao i Knjiga namaza, hadisi 3543.–3545.

[102] Bilježi Muslim, Knjiga namaza putnika, hadis 733.

[103] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 863. i

- ispraviti leđa tako da budu ravna[104],
- glava treba biti u liniji sa leđima, ne treba je spuštati, niti podizati[105],
- držati nadlaktice odvojene od tijela.[106]

Spuštanje lica na tlo u namazu (sedžda)

U sunnete sedžde ubraja se sljedeće:

- držati nadlaktice odvojene od tijela[107],
- odvojiti stomak od stegna,
- odvojiti stegna od potkoljenica,

Hakim u *Mustedreku*, Knjiga o imamu, namazu i džematu, hadis 845.

[104] Bilježi Buhari, Knjiga ezana, hadis 828.

[105] Bilježi Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 730.

[106] Bilježi Tirmizi, Knjiga namaza, hadis 260.

[107] Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadis 828. i Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 900.

- razmaknuti koljena[108],
- držati stopalo podavijeno[109],
- prste na stopalima držati okrenute prema kibli tako da su zglobovi prsta oslonjeni na pod[110],
- spojiti stopala za vrijeme činjenja sedžde[111],
- staviti ruke u ravni sa ramenima ili ušima[112],

---

[108] Za tačke 2–4 ne postoji kategoričan dokaz. Međutim, iz opisa Poslanikovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, namaza vidi se da bi on na sedždi malo raširio noge (koljena).

[109] Bilježi Nesa'i, Knjiga obavljanja namaza, hadisi 1099. i 1129.

[110] Bilježi Buhari, Knjiga ezana, hadis 828.

[111] Bilježi Ibn-Huzejme, Knjiga namaza, hadis 654.

[112] Bilježi Ibn-Huzejme, Knjiga namaza, hadis 641.

- ispružiti ruke (prste)[113],
- sastaviti prste[114],
- prste ispružiti tako da su okrenuti prema kibli.[115]

Sjedenje između dvije sedžde

- Sjedenje između sedždi može biti dvovrsno:
  - prvo se naziva el-ik'ā' i predstavlja sjedenje na petama sa podignutim stopalima[116],

[113] Bilježi Ibn Ebi-Šejbe, tom 1, poglavlje 36, hadis 5.

[114] Bilježe Ibn-Huzejme, Knjiga namaza, hadis 642. i Bejheki, Knjiga namaza, hadis 419.

[115] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 732. i Ibn Ebi-Šejbe, tom 1, poglavlje 36, hadisi 1.–8.

[116] Bilježi Muslim, Knjiga džamija i mjesta za klanjanje, hadis 536. Ovakvo sjedenje je dopušteno samo između sedždi, a ne i na sjedenju u namazu.

- drugo se naziva el-iftirāš i podrazumijeva da se lijevo stopalo pruži po podu, a desno podavije (uspravi).

■ Na prvom sjedenju u namazu (tešehhudu) također se praktikuje iftirāš: sjedne se na lijevo stopalo, a desno se podavije i uspravi.[117] Sunnet je oduljiti iftirāš: "Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je imao običaj oduljiti ovo sjedenje tako da bi osoba (koja ga posmatra) rekla: 'Možda je zaboravio (nastaviti namaz).'"[118]

■ Postoji još jedna vrsta sjedenja koja se naziva dželesetul-istirāha (obavlja se na isti način kao i iftirāš). Ovo sjedenje se obavlja nakon druge sedžde prvog i trećeg rek'ata, a prije ustajanja na sljedeći

[117] Bilježi Buhari, Knjiga ezana, hadis 828.
[118] Bilježi Buhari, Knjiga ezana, hadis 821.

rek'at. Na njemu se ne uče dove i sunnet je kratko sjediti.[119]

Posljednje sjedenje

- Posljednje sjedenje ima tri oblika:

- držati desno stopalo uspravno, lijevo stopalo staviti pod desnu butinu, a sjesti na pod (et-teverruk)[120];
- sjesti na isti način kao u prethodnom primjeru, s tim što desno stopalo nije podavijeno, već se stavlja pod lijevu butinu[121];

---

119 Bilježi Buhari, Knjiga ezana, hadis 824. Ovo sjedenje traje sasvim kratko, toliko koliko je potrebno da se odjeća smiri na tijelu. Ipak, u hanefijskom mezhebu se ono ne praktikuje. (op. prev.)

120 Bilježi Buhari, Knjiga ezana, hadis 828.

121 Bilježi Muslim, Knjiga džamija i mjesta za klanjanje, hadis 579.

- držati desno stopalo podavijeno, a lijevu nogu postaviti između potkoljenice i natkoljenice desne noge[122];

- staviti ruke na stegna, desnu ruku na desno, a lijevu ruku na lijevo stegno, prste ispružiti i sastaviti[123];

- cijelo vrijeme držati podignut kažiprst[124] na ovom sjeđenju, a palac spojiti sa srednjim prstom i tako formirati krug. Pogled držati na kažiprstu[125];

- predaja selama (teslīm): ovo znači

---

[122] Bilježi Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 731.

[123] Bilježi Muslim, Knjiga džamija i mjesta za klanjanje, hadis 579.

[124] Odnosno podići kažiprst prilikom izgovaranja "Ešhedu en lā ilāhe illallāh" u Ettehijjātu, prema mišljenju učenjaka hanefijskog mezheba. (op. prev.)

[125] Bilježi Ahmed u *Musnedu*, hadis 6000.

okrenuti glavu na desnu stranu, a zatim na lijevu i tako završiti namaz.

Sažetak sunneta u namazu

Postoji dvadeset i pet sunneta koji se ponavljaju u namazu, na svakom rek'atu. Među sunnete koji se u namazu ne ponavljaju više od jednom ili dva puta spadaju:

- podizanje ruku kod početnog tekbira;

- podizanje ruku spram ušiju ili ramena kod ustajanja na treći rek'at kod namaza koji imaju dva sjedenja[126];

- držati podignut kažiprst od početka do kraja sjedenja, bilo da je prvo ili drugo sjedenje[127];

[126] Pogledati fusnotu 95 na stranici 84. (op. prev.)
[127] Pogledati fusnotu 124 na stranici 92. (op. prev.)

- dželesetul-istirāha (kratko sjedenje sa podavijenom desnom nogom) koje se obavlja dva puta na namazima koji imaju četiri rek'ata, a jednom kod ostalih namaza, bilo da se radi o obaveznim ili dobrovoljnim namazima;

- *teverruk*[128]: obavlja se na drugom sjedenju, kod namaza koji imaju dva sjedenja (tj. tri ili četiri rek'ata)[129];

---

[128] Sjeđenje u namazu tako što se stopalo desne noge drži uspravljeno, stopalo lijeve noge se ispruži ispod potkoljenice desne noge, te se sjedne na zemlju. (op. prev.)

[129] U hanefijskom mezhebu ovakav način sjeđenja važi za žene, uz napomenu da se stopalo desne noge ne drži uspravljeno, već položeno. Što se tiče muškaraca, na svim sjedenjima se praktikuje iftirāš, tj. da se sjedne na položeno stopalo lijeve noge, a stopalo desne noge uspravi, prstiju usmjerenih prema kibli. (op. prev.)

- okrenuti glavu na desnu, a zatim na lijevu stranu (predati selam).

Svi ovi sunneti se obavljaju samo jedanput, izuzev podizanja kažiprsta tokom sjedenja što se obavlja dva puta na obaveznim namazima (osim kod sabah-namaza) i sjedenja sa podavijenom desnom nogom, što se također ponavlja dva puta na četverorekatnim namazima. Ukupan broj ovih sunneta je, dakle, trideset i četiri.

Nastojte da uljepšate svoje namaze obavljajući ove sunnete, kako one koji se izgovaraju, tako i one koji se fizički obavljaju, kako bi se vaša nagrada povećala i vaš stepen kod Allaha bio viši.

Ibn-Kajjim el-Dževzi savjetuje: "Rob staje pred Allaha u dva slučaja: prvi je za vrijeme obavljanja namaza, a drugi na Sudnjem danu. Zato, ko god obavi svoju du-

žnost u prvom slučaju, to će mu olakšati drugi slučaj, a ko god ne bude smatrao važnim prvi slučaj i ne bude ispunjavao svoju dužnost, imat će poteškoća u drugom slučaju."

SUNNETI NAKON OBAVEZNIH NAMAZA

Postoje brojni zikrovi koji se mogu učiti nakon obaveznih namaza. Među njih spadaju i sljedeći:

- Proučiti (nakon predaje selama) tri puta:

أَسْتَغْفِرُ اللهَ

Estagfirullāh

"Oprosti mi, Allahu."

Zatim treba proučiti:

اَللّٰهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Allāhumme Entes-Selāmu ve minkes--selām. Tebārekte jā Zel-dželāli vel-ikrām

"Allahu, Ti si Mir i Ti mir daješ, blagodaran si Ti, Posjedovatelju veličine i plemenitosti."[130]

- Proučiti po trideset i tri puta sljedeće zikrove:

سُبْحَانَ اللهِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ اَللهُ أَكْبَرُ

Subhānallāh – el-hamdu lillāh – Allāhu ekber

"Slavljen neka je Allah! – Hvala Allahu! – Allah je najveći!"

[130] Bilježi Muslim, Knjiga džamija i mjesta za klanjanje, hadis 591.

Po završetku proučiti:

لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Lā ilāhe illallāhu vahdehū lā šerīke leh, lehul-mulku ve lehul-hamdu ve Huve 'alā kulli šej'in kadīr

"Nema boga osim Allaha Jedinog, Koji nema druga. Njemu pripada vlast i hvala i On sve može."[131]

- Deset puta proučiti sljedeće riječi:

لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ

[131] Bilježi Muslim, Knjiga džamija i mjesta za klanjanje, hadis 597.

Lā ilāhe illallāhu vahdehū lā šerīke leh, lehul-mulku ve lehul-hamdu, juhjī ve jumītu ve huve 'alā kulli šej'in kadīr

"Nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji nema druga. Njemu sva vlast i zahvalnost pripadaju. On oživljava i usmrćuje i On nad svim ima moć."

Ovo treba proučiti deset puta poslije akšamskog i sabahskog namaza.[132] Sve ovo treba brojati na prste (bolje je nego koristiti tespih). Postoje razilaženja oko autentičnosti predaje da se treba koristiti samo desna ruka, ali se uzima generalni dokaz o davanju prednosti desnoj strani (ruci).[133]

- Proučiti sljedeće:

[132] Bilježi Tirmizi, Knjiga dova, hadis 3534.
[133] Bilježi Tirmizi, Knjiga dova, hadis 3486.

لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ
لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ،
وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ

Lā ilāhe illallāhu vahdehū lā šerīke leh, lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve 'alā kulli šej'in kadīr. Allāhumme lā māni'a li mā a'tajte ve lā mu'tije li mā mena'te ve lā jenfe'u zel-džeddi minkel-džedd

"Nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji nema druga. Njemu sva vlast i zahvalnost pripadaju i On nad svim ima moć. Allahu moj, ono što Ti daješ niko ne može uskratiti, niti iko može dati ono što Ti uskratiš. Nikome ne koristi njegova snaga pored Tvoje snage."[134]

- Proučiti sljedeće:

لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ، لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

Lā ilāhe illallāhu vahdehū lā šerīke leh, lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve 'alā kulli šej'in kadīr. Lā havle ve lā kuvvete illā billāhi, lā ilāhe illallāhu, ve lā na'budu illā ijjāhu, lehun-ni'metu ve lehul-fadlu ve lehus-senā'ul-hasen. Lā

---

[134] Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadis 844. i Muslim, Knjiga džamija i mjesta za klanjanje, hadis 593.

ilāhe illallāhu muhlīsine lehud-dīne ve lev kerihel-kāfirūn

"Nema boga osim Allaha Jedinoga, Koji nema druga. Njemu pripada sva vlast i sva zahvalnost. On nad svačim ima moć. Nema pomoći, niti moći nad Allahovom pomoći i moći. Nema Boga osim Allaha i nikoga mimo Njega ne obožavamo. Njemu pripada blagodat, poštovanje i sjećanje. Nema boga osim Allaha. Njemu iskreno vjeru ispovijedamo, makar se bezbožnicima i ne dopadalo."[135]

- Proučiti sljedeće:

اَللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

[135] Bilježi Muslim, Knjiga džamija i mjesta za klanjanje, hadis 594.

Allāhumme e'innī 'alā zikrike ve šukrike ve husni 'ibādetik

"Allahu moj, pomozi mi da Te spominjem, da Ti budem zahvalan i da Te na lijep način obožavam."[136]

- Proučiti sljedeće:

اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ

Allāhumme innī e'ūzu bike minel-džubni, ve e'ūzu bike min en uredde ilā erzelil-'umuri, ve e'ūzu bike min fitnetid-dun'jā ve 'azābil-kabr

"Allahu, u Tvoje se okrilje sklanjam pred

[136] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 1522. i Nesa'i, Knjiga činjenja sedžde za oprost, hadis 1302.

plašljivošću, te pred pretjeranom starosti. Prizivam Te protiv fitneluka dunjalučkog i kazne kaburske!"[137]

- Proučiti sljedeće:

رَبِّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ

Rabbi kinī 'azābeke jevme teb'asu 'ibādek

"Gospodaru moj, sačuvaj me Svoje kazne na dan kada budeš oživio Svoje robove."

Ovo se izvodi iz hadisa kojeg prenosi Berra, r. a., koji je rekao: "Kada bismo klanjali iza Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, željeli smo da budemo s njegove desne strane, kako bi se on okrenuo prema nama nakon namaza. Čuo sam ga kako govori: 'Rabbi kinī 'azābeke jevme teb'asu (ev tedžme'u)

---

[137] Bilježi Buhari, Knjiga džihada, hadis 2822.

'ibādek' ('Gospodaru moj, sačuvaj me Svoje kazne na dan kada budeš oživio /ili je rekao: 'sabrao'/ Svoje robove.')"[138]

- Proučiti tri posljednje sure Kur'ana: El--Ihlās, El-Felek i En-Nās. Svaku suru proučiti tri puta nakon akšamskog i sabahskog namaza, a iza ostalih dnevnih namaza proučiti ih po jednom.[139]

- Proučiti Ajetul-Kursiju:

ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَيُّ ٱلْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُۥ
سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا
فِى ٱلْأَرْضِ ۗ مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا
بِإِذْنِهِۦ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا

[138] Bilježi Muslim, Knjiga namaza putnika, hadis 709.
[139] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga lijepog odgoja, hadis 5082. i Tirmizi, Knjiga dova, hadis 3575.

يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ ۚ وَسِعَ
كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ ۖ وَلَا يَئُودُهُ
حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

"Allah je – nema boga osim Njega – Živi i Vječni! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san! Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji! Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja Njegova?! On zna šta je bilo i prije njih i šta će biti poslije njih, a od onoga što On zna – drugi znaju samo onoliko koliko On želi. Moć Njegova obuhvaća i nebesa i Zemlju i Njemu ne dojadi održavanje njihovo; On je Svevišnji, Veličanstveni!" (El-Bekare, 255.)[140]

■ Proučiti ove dove dok još sjedimo na

[140]Bilježi Nesa'i, *Amelul-jevmi vel-lejleti*, hadis 100.

mjestu obavljanja namaza i ne mijenjati mjesto.[141]

Koristi od ovih zikrova

Neke od koristi obavljanja i čuvanja ovih sunneta nakon propisanih namaza su sljedeće:

- Ako musliman bude učio ove zikrove (dove) nakon svakog propisanog namaza, upisuje mu se pet stotina sadaka, shodno riječima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Svaki tesbīh (riječi: 'Subhānallāh' – 'Slava Allahu') je sadaka, svaki tekbīr (riječi: 'Allāhu ekber' – 'Allah

141 *Sahihut-tergib vet-terhib*, Knjiga namaza, hadisi 464.–471. Predaja se odnosi samo na učenje dova na mjestu namaza nakon sabaha i ikindije-namaza i ne odnosi se na ostale namaze. Čitatelji trebaju primijetiti da nema predaja koje ovo dokazuju.

je najveći') je sadaka, svaki tahmīd (riječi: 'El-hamdu lillāh' – 'Hvala Allahu') je sadaka i svaki tehlīl (riječi: 'Lā ilāhe illallāh' – 'Nema boga osim Allaha') je sadaka."[142] Imam Nevevi smatra da osoba ima nagradu kao da je dao ovoliki iznos kao sadaku.

▪ Bit će posađeno pet stotina drveća (u Džennetu) za muslimana koji bude učio ove dove (zikrove) nakon svakog namaza tokom dana i noći.

Jednom prilikom Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, naiđe pored Ebu-Hurejre, r. a., koji je nešto sadio, pa mu reče: "O Ebu-Hurejre, hoćeš li da ti ukažem na sađenje bolje od ovoga?" "Naravno, Allahov Poslaniče", odgovori on. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, tada

---

[142] Bilježi Muslim, Knjiga namaza putnika, hadis 720.

reče: "Prouči: 'Subhānallāhi vel-hamdu lillāhi ve lā ilāhe illallāhu vallāhu ekber' ('Slavljen neka je Allah, Allahu neka je hvala, nema drugog boga osim Allaha, Allah je najveći') i bit će za tebe zasađeno drvo za svaki put kada (ovo) proučiš."[143]

- Između onoga koji bude učio Ajetul-Kursiju nakon svakog namaza i Dženneta nalazi se samo smrt.[144]

- Onome ko bude učio ove dove (zikrove) bit će oprošteni grijesi, pa čak i ako ih bude toliko mnogo kao morske pjene.[145]

- Onaj ko bude učio ove dove (zikrove)

[143] Bilježi Ibn-Madže, Knjiga lijepog odgoja, hadis 3807, a Albani ga ocjenjuje kao sahih.
[144] *Sahihul-Džami'is-sagir*, hadis 6464.
[145] Bilježi Muslim, Knjiga džamija i mjesta za klanjanje, hadis 597.

nakon svakog namaza neće propasti, niti će biti ponižen ni na ovom, ni na budućem svijetu. U jednoj predaji se kaže: "Onaj ko bude učio *mu'akkibat*, neće otići u propast..." i spomenuo je (tj. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem) ove dove (zikrove).[146]

- Učenje ovih dova (zikrova) nadomješćuje nedostatak i mahane klanjačevog namaza.[147]

JUTARNJI I VEČERNJI ZIKR

Neki od jutarnjih i večernjih zikrova su sljedeći:

- Ajetul-Kursija:

[146] Bilježi Muslim, Knjiga džamija i mjesta za klanjanje, hadis 596.

[147] *Sahihul-Džami'is-sagir*, hadis 1194. ili 2571.

اللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُ
سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا
فِي الْأَرْضِ ۗ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِندَهُ إِلَّا
بِإِذْنِهِ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا
يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ ۚ وَسِعَ
كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ ۖ وَلَا يَئُودُهُ
حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

"Allah je – nema boga osim Njega – Živi i Vječni! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san! Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji! Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja Njegova?! On zna šta je bilo i prije njih i šta će biti poslije njih, a od onoga što On zna – drugi znaju samo onoliko koliko On želi. Moć Njegova obuhvaća i

nebesa i Zemlju i Njemu ne dojadi održavanje njihovo; On je Svevišnji, Veličanstveni!" (El-Bekare, 255.)[148]

■ Mu'avvizāt sure: El-Ihlās, El-Felek i En-Nās. Jedna od koristi njihovog učenja navodi se u sljedećoj predaji: "Ko ih prouči tri puta navečer i ujutro, to će mu biti sasvim dovoljno."[149]

■ U djelu *Sahihut-tergib vet-terhib* zabilježen je sljedeći zikr:

يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ أَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ

[148] *Sahihut-tergib vet-terhib*, Knjiga dobrovoljnih ibadeta, hadis 662.

[149] Tj. bit će mu dovoljna zaštita od svakog zla, kako se spominje u djelu šejha Muhammeda el-Mubarekfurija *Tuhfetul-ahvezi*.

Jā Hajju, jā Kajjūmu bi rahmetike es-tegīsu, aslih lī še'nī kullehū ve lā tekilnī ilā nefsī tarfete 'ajn

"O Ti Živi, Postojani, molim Te za obilatu milost Tvoju, popravi svako moje stanje i ne prepusti me samom sebi ni jednog trena!"[150]

- Muslim u *Sahihu* bilježi sljedeći zikr:

أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ، لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هٰذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ هٰذِهِ اللَّيْلَةِ وَشَرِّ

[150] *Sahihut-tergib vet-terhib*, Knjiga dobrovoljnih ibadeta, hadis 657.

مَا بَعْدَهَا، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَسُوءِ الْكِبَرِ، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ

Emsejnā ve emsel-mulku lillāhi, vel-hamdu lillāhi, lā ilāhe illallāhu vahdehū lā šerīke leh. Lehul-mulku ve lehul-hamdu ve Huve 'alā kulli šej'in kadīr. Rabbi es'eluke hajre mā fī hāzihil-lejleti ve hajre mā ba'dehā, ve e'ūzu bike min šerri hāzihil-lejleti ve šerri mā ba'dehā. Rabbi e'ūzu bike minel-keseli ve sū'il-kiber. Rabbi e'ūzu bike min 'azābin fin-nāri ve 'azābin fil-kabr

"U noć uđosmo i noć dočeka svekolika vlast Allahova. Hvala Allahu i nema boga osim Njega Jedinog, Koji druga nema. Njemu pripada sva vlast i svaka zahvalnost i On nad svim ima moć. Allahu, mo-

lim Te za sva dobra ove noći i za dobra poslije nje. Gospodaru moj, Tebi se sklanjam pred lijenošću i zlohudom ohološću. Tebi se sklanjam pred kaznom Džehennema i kaburskom kaznom."[151]

Ujutro se umjesto riječi: "Emsejnā ve emsel-mulku lillāhi" ("U noć uđosmo i noć dočeka svekolika vlast Allahova") prouči: "Asbahnā ve asbehal-mulku lillāhi" ("Jutro dočekasmo i jutro dočeka svekolika vlast Allahova"), a riječi "hāzihil-lejleti" ("ove noći") treba zamijeniti riječima "hāzel-jevmi" ("ovog dana").

▪ U *Sunenima* Ebu-Davuda i Tirmizija navodi se da ujutro treba proučiti sljedeće:

[151] Bilježi Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 2723.

اَللّٰهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

Allāhumme bike emsejnā, ve bike asbahnā, ve bike nahjā, ve bike nemūtu, ve ilejkel-mesīr

"Allahu, Tvojom voljom u noć ulazimo i jutro dočekujemo, Tvojom voljom živimo i umiremo i Tebi se vraćamo."

Uvečer će se proučiti sljedeće:

اَللّٰهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ النُّشُورُ

Allāhumme bike asbahnā, ve bike emsejnā, ve bike nahjā, ve bike nemūtu, ve ilejken-nušūr

"Allahu, Tvojom voljom jutro dočekasmo i Tvojom voljom u noć uđosmo. Tvojom

voljom živimo, po Tvojoj volji umiremo i po Tvojoj volji bivamo ponovo proživljeni."[152]

▪ Ibn-Madže u svom *Sunenu* bilježi sljedeći zikr, koji se uči ujutro:

اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَرِزْقًا طَيِّبًا وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا

Allāhumme innī es'eluke 'ilmen nāfi'an ve rizkan tajjiben ve 'amelen mutekabbelā

"Allahu, od Tebe molim korisno znanje, lijepu nafaku i djelo prihvaćeno kod Tebe."[153]

[152] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga lijepog odgoja, hadis 5068. i Tirmizi, Knjiga dova, hadis 3391.

[153] Bilježi Ibn-Madže, Knjiga započinjanja namaza i njegovih sunneta, hadis 925.

▪ Tirmizi u *Sunenu* bilježi sljedeći zikr:

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ.

E'ūzu bi kelimātillāhit-tāmmāti min šerri mā halek

"Pomoću savršenih Allahovih riječi zaštićujem se od svakog zla."[154]

▪ U *Sunenu* Ebu-Davuda zabilježen je sljedeći zikr:

اَللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ أُشْهِدُكَ وَأُشْهِدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَمَلَائِكَتَكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ أَنَّكَ

[154] Bilježe Tirmizi, Knjiga dova, hadis 3605, Ibn--Madže, Knjiga liječenja, hadis 3158. i Ahmed u *Musnedu*, hadis 8880.

أَنْتَ اللّٰهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ
لَكَ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ

Allāhumme inni asbahtu ušhiduke ve ušhidu hamelete 'Aršike ve melā'iketeke ve džemī'a halkike enneke entallāhu lā ilāhe illā Ente vahdeke lā šerīke leke ve enne Muhammeden 'abduke ve resūluk

"Allahu moj, osvanuo sam, uzimam za svjedoke Tebe, nosioce Tvojeg Arša, Tvoje meleke i sva Tvoja stvorenja da si Ti Allah, nema boga osim Tebe, Jedinog, Ti nemaš sudruga i da je Muhammed Tvoj rob i poslanik."[155]

Korist učenja ovih riječi je ta što će onoga ko ih prouči četiri puta ujutro ili uve-

[155] Bilježi Ebu-Davud, Knjiga lijepog odgoja, hadisi 5069. i 5078.

čer Allah osloboditi od vatre. Navečer treba, umjesto riječi: "Allāhumme innī asbahtu" ("Allahu moj, osvanuo sam") proučiti: "Allāhumme innī emsejtu" ("Allahu moj, dočekao sam noć").

▪ U *Sunenu* Ebu-Davuda i *Musnedu* imama Ahmeda zabilježen je sljedeći zikr:

اَللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

Allāhumme 'āfinī fī bedenī. Allāhumme 'āfinī fī sem'ī. Allāhumme 'āfinī fī besarī. Lā ilāhe illā Ente

"Allahu moj, podari mome tijelu zdravlje. Allahu moj, podari mom sluhu zdrav-

lje. Allahu moj, podari mom vidu zdravlje. Nema boga osim Tebe."[156]

U istom hadisu se navodi i sljedeći zikr:

اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

Allāhumme innī e'ūzu bike minel-kufri vel-fakri. Allāhumme innī e'ūzu bike min 'azābil-kabri. Lā ilāhe illā Ente

"Allahu moj, utječem Ti se od nevjerništva i siromaštva. Allahu moj, utječem Ti se od kaburske kazne. Nema boga osim Tebe."

Oba ova zikra (dove) nalaze se u istom hadisu. Odvajaju se zbog toga što u ha-

[156] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga lijepog odgoja, hadis 5090. i Ahmed u *Musnedu*, hadis 20430.

disu nisu spojene. Treba ih proučiti po tri puta, ujutro i uvečer.

■ Buhari je u *Sahihu* zabilježio sljedeći zikr:

اَللّٰهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

Allāhumme Ente Rabbī, lā ilāhe illā Ente, halaktenī ve ene ʻabduke ve ene ʻalā ʻahdike ve vaʻdike mesteteaʻtu, eʻūzu bike min šerri mā sanaʻtu, ebū'u leke bi niʻmetike ʻalejje, ve ebū'u bi zenbī, fagfir lī, fe innehū lā jagfiruz-zunūbe illā Ente

"Allahu, Ti si Gospodar moj, nema boga osim Tebe, stvorio si me i ja sam rob Tvoj, ja sam na tragu zavjeta Tebi datog i obećanja Tvog u granicama svojim. Tebi se sklanjam pred zlom koje sam počinio, Tebi se vraćam uz pomoć blagodati Tvoje prema meni, Tebi priznajem grijehe svoje. Stoga, oprosti mi, jer osim Tebe niko drugi grijehe ne oprašta."[157]

Korist od učenja ovog zikra (dove) jeste u tome što će onaj koji bude učio ovu dovu, čvrsto vjerujući u nju, pa umre tokom noći, ući u Džennet. Ako je, pak, prouči danju, pa umre, ući će u Džennet, kako se navodi u hadisu.

■ Imam Ahmed u svome *Musnedu* bilježi sljedeći zikr:

أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ، وَعَلَى كَلِمَةِ

[157] Bilježi Buhari, Knjiga dova, hadis 6306.

الْإِخْلَاصِ، وَعَلَى دِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى مِلَّةِ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Asbahnā 'alā fitretil-islāmi ve 'alā kelimetil-ihlāsi ve 'alā dīni nebijjinā Muhammedin, sallallahu 'alejhi ve sellem, ve 'alā milleti ebīnā Ibrāhīme hanīfen muslimen ve mā kāne minel-mušrikīn

"Jutro smo dočekali u krilu islama, na principima šehadeta, u vjeri Vjerovjesnika našeg, Muhammeda, sallallahu 'alejhi we sellem, i u vjeri praoca našeg Ibrahima, a. s., iskrenog monoteiste, muslimana, koji nije bio idolopoklonik."[158]

▪ Nesa'i u *'Amelul-jevmi vel-lejleti* bilježi sljedeće riječi:

---

[158] Bilježi Ahmed u *Musnedu*, predaje od stanovnika Meke, hadis 15360.

اَللّٰهُمَّ مَا أَصْبَحَ بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ

Allāhumme mā asbeha bī min ni'metin ev bi ehadin min halkike fe minke vahdeke lā šerīke leke, fe lekel-hamdu ve lekeš-šukr

"Allahu moj, s kojom god blagodati osvanem ja ili bilo koje Tvoje stvorenje, pa ona je samo od Tebe, Ti koji nemaš sudruga. Tebi pripada svaka hvala i zahvala."[159]

Korist ove dove jeste u tome da je onaj koji je prouči ujutro izrazio potrebnu zahvalnost za taj dan, a, ko je prouči naveče, izrazio je potrebnu zahvalnost za tu noć, kako se navodi u hadisu.

[159] Bilježi Nesa'i, *'Amelul-jevmi vel-lejleti*, hadis 7.

▩ Ebu-Davud u *Sunenu* bilježi sljedeće riječi:

حَسْبِيَ اللهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ
رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

Hasbijallāhu, lā ilāhe illā Huve, 'alej-hi tevekkeltu ve Huve Rabbul-'Aršil--'azīm

"Allah mi je dostatan, nema boga osim Njega. Na Njega se oslanjam i On je Gospodar Arša uzvišenog."[160]

Korist ovog zikra jeste u tome da će svakom onome ko ovo prouči sedam puta ujutro i uvečer Allah obezbijediti sve što mu treba za ovaj i budući svijet.

---

[160]Bilježi Ebu-Davud, Knjiga lijepog odgoja, hadis 5071.

▪ Ebu-Davud u *Sunenu* bilježi sljedeći zikr:

بِسْمِ اللهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Bismillāhil-lezī lā jedurru me'asmihī šej'un fil-erdi ve lā fis-semā'i ve Huves-Semī'ul-'Alīm

"U ime Allaha; kad se Njegovo ime spomene, nikakvo zlo na Zemlji i na nebesima ne može nauditi."[161]

Korist ovog zikra jeste u tome što onome ko ovo bude učio tri puta ujutro i uvečer niko neće moći nauditi.

▪ U *Sunenu* Ebu-Davuda, *Musnedu* ima-

[161] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga lijepog odgoja, hadis 5088, Tirmizi, Knjiga dova, hadis 3388. i Ibn-Madže, Knjiga dova, hadis 3869.

ma Ahmeda i drugim zbirkama zabilježen je i sljedeći zikr:

رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا

Radītu billāhi Rabben ve bil-islāmi dīnen ve bi Muhammedin, sallallāhu 'alejhi ve selleme, nebijjā

"Zadovoljan sam da mi je Allah Gospodar, vjera islam, a Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, vjerovjesnik."[162]

Ko bude učio ovu dovu tri puta ujutro i uvečer, Allah će ga učiniti zadovoljnim

[162] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga lijepog odgoja, hadis 5072, Tirmizi, Knjiga dova, hadis 3389, Ibn--Madže, Knjiga dova, hadis 3870. i Ahmed u *Musnedu*, prve predaje stanovnika Kufe, hadis 18967.

na Sudnjem danu, kako se spominje u hadisu.

■ U Muslimovom *Sahihu* zabilježene su sljedeće riječi:

أَسْتَغْفِرُ اللهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

Estagfirullāhe ve etūbu ilejh

"Allahu oprosti mi, Tebi se kajem."[163]

Ovu dovu treba učiti stotinu puta dnevno.

■ Muslim također bilježi i sljedeći zikr, koji se uči tri puta:

سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ وَرِضَى نَفْسِهِ وَزِنَةَ عَرْشِهِ وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ

[163] Bilježi Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 2702.

Subhānallāhi ve bi hamdihī 'adede halkihī ve ridā nefsihī ve zinete 'Aršihī ve midāde kelimātih

"Neka je slavljen i hvaljen Allah u razmjerama brojnosti Njegovih stvorenih bića, u razmjeri zadovoljstva koje je Sam Sebi odredio, težine Njegova prijestolja (Arša) i mnoštvene osebujnosti Njegovih riječi."[164]

- Muslim bilježi i sljedeći zikr:

سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ

Subhānallāhi ve bi hamdih

"Neka je slavljen i hvaljen Allah."[165]

---

[164] Bilježi Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 2726.

[165] Bilježi Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 2692.

Ko prouči ove riječi stotinu puta ujutro i uvečer, na Sudnjem danu niko neće doći sa više dobrih djela od njega, osim onoga ko bude učio kao i on ili više od njega.[166] Još jedna korist od ovoga zikra jeste i to što će osobi biti oprošteni grijesi, pa makar ih bilo kao morske pjene.[167]

- Buhari i Muslim bilježe sljedeći zikr:

لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Lā ilāhe illallāhu vahdehū lā šerīke leh, lehul-mulku ve lehul-hamdu ve Huve 'alā kulli šej'in kadīr

[166] Ovo se odnosi na onoga ko ove riječi prouči prije izlaska i zalaska sunca, koji ih bude učio iskreno, svjesno, s razmišljanjem i ko to bude redovno činio.

[167] Bilježi Buhari, Knjiga dova, hadis 6405.

"Nema boga osim Allaha, Jedinoga, Koji nema druga. Njemu pripada vlast nad svim i sva zahvalnost. On sve može."

Ko ovo bude učio stotinu puta na dan imat će sljedeće nagrade:

- kao da je oslobodio deset robova,
- piše mu se stotinu dobrih djela,
- briše mu se stotinu grijeha,
- biva zaštićen od šejtana tokom dana, sve do noći.

■ U djelu *Sahihul-kelimatit-tajjib* je zabilježen sljedeći zikr:

اَللّٰهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ

وَشِرْكِهِ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا أَوْ أَجُرَّهُ إِلَى مُسْلِمٍ

Allāhumme 'Ālimel-gajbi veš-šehādeti, Fātires-semāvāti vel-erdi, Rabbe kulli šej'in ve melīkehū, ešhedu en lā ilāhe illā Ente. E'ūzu bike min šerri nefsī ve min šerriš-šejtāni ve širkihī ve en akterife 'alā nefsī sū'en ev edžurrehū ilā muslim

"Allahu, Poznavaoče skrivenog i pojavnog, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Gospodaru i Posjedovatelju svega, svjedočim da nema boga osim Tebe. Tebi se sklanjam pred zlom duše moje i pred zlom šejtana i njegova mnogoboštva, od Tebe zaštitu tražim od toga da sebi učinim zlo ili da u zlo uvučem bilo kojeg muslimana."[168]

[168] *Sahihul-kelimatit-tajjib*, hadis 21.

* * *

Treba obratiti pažnju na sljedeće:

- kada se prouči bilo koja od ovih dova (zikrova), izvršen je jedan sunnet. Muslimani trebaju ove dove učiti ujutro i uvečer, kako bi izvršili što više ovih sunneta;

- potrebno je učiti ove dove iskreno i s čvrstim uvjerenjem u njih. Pokušajte da budete svjesni značenja, kako bi one utjecale na vaš život, moral i ponašanje.

SUNNETI PRILIKOM SUSRETANJA S LJUDIMA

U sunnete prilikom susretanja muslimana spada sljedeće:

- Nazivanje selama: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je bio upi-

tan: 'Koji islam je najbolji?' On je odgovorio: 'Hranom nahrani onoga kome je potrebna i selam nazivaj onome koga poznaješ i onome koga ne poznaješ!'"[169]

▩ Nazivanje duže verzije selama: "Neki čovjek je ušao kod Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i rekao: 'Esselamu alejkum'. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je uzvratio na selam. Čovjek je sjeo, a Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: 'Deset.' Potom je ušao drugi čovjek i rekao: 'Esselamu alejkum ve rahmetullah'. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je uzvratio na selam. Čovjek je sjeo, a Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: 'Dvadeset.' Zatim je ušao još jedan čovjek i rekao: 'Esselamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuh'. Po-

---

[169] Bilježe Buhari, Knjiga vjerovanja, hadis 12. i Muslim, Knjiga vjerovanja, hadis 39.

slanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je uzvratio na selam. Čovjek je sjeo, a Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: "Trideset.'"[170]

Pogledajte koliku samo nagradu može izgubiti osoba koja smatra da joj je dovoljno da izgovori samo dio selama. Osoba treba izgovoriti cijeli selam, kako bi joj bilo upisano trideset dobrih djela (sevapa). Najmanja nagrada za bilo koje dobro djelo je deseterostruka. Dakle, ukoliko izgovorimo cijeli selam, dobijamo tri stotine sevapa ili više. Razvijte naviku da koristite cijeli selam, završavajući ga sa riječima "berekatuh", kako biste zaslužili ovu veliku nagradu. Muslimani koriste selam veliki broj puta tokom

[170] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga lijepog odgoja, Muslim, Knjiga vjerovanja, hadisi 2689. i 5195. i Tirmizi, Knjiga traženja dozvole i lijepih manira

dana. Nazivaju ga kada ulaze u džamiju, ljudima koji u njoj sjede, pa i kada iz nje izlaze, kada ulaze ili izlaze iz kuće i sl. Ne zaboravite da cijeli selam također naziva ona osoba koja želi da ode od neke osobe: "Kada neko od vas dođe u društvo, neka nazove selam, a kada odluči da ode, neka također nazove selam. Prvi (selam) nije ništa preči od drugog."[171]

- Smiješiti se, kako kaže Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Nemojte smatrati beznačajnim nijedno dobro djelo, čak ni to da svoga brata susretnete nasmijana lica."[172]

---

[171] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga lijepog odgoja, Muslim, Knjiga vjerovanja, hadisi 2706. i 5208. i Tirmizi, Knjiga traženja dozvole i lijepih manira

[172] Bilježi Muslim, Knjiga pobožnosti, održavanja rodbinskih veza i lijepih manira, te Knjiga vjerovanja, hadis 2626.

- Rukovati se, shodno riječima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Neće se susresti dvojica muslimana i rukovati se, a da im neće biti oprošteno prije nego se raziđu."[173] Imam Nevevi je rekao: "Znaj da rukovanje treba praktikovati pri svakom susretu."[174] Također treba uočiti to da osoba koja se susretne s nekim, te se rukuje i poselami se s osmijehom na licu, na taj način odjednom ispunjava tri sunneta.

- Reći neku lijepu riječ (osobi s kojom se rukujemo/selamimo):

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ

[173] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga lijepog odgoja, Muslim, Knjiga vjerovanja, hadisi 2727. i 5212. i Tirmizi, Knjiga traženja dozvole i lijepih manira

[174] Treba paziti na to da nije dozvoljeno rukovati se sa ženom s kojom se može stupiti u brak.

الشَّيْطَانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿٥٣﴾

"Reci robovima Mojim da govore samo lijepe riječi: – jer bi šejtan mogao posijati neprijateljstvo među njima, šejtan je, doista, čovjekov otvoreni neprijatelj." (El-Isrā', 53.)

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: "Lijepa riječ je sadaka."[175] Lijepa riječ obuhvata sjećanje na Allaha, učenje dove, nazivanje selama, pohvaljivanje nekoga za njegova dobra djela, lijep karakter, lijepe manire i djela. Lijepa riječ ima moćan utjecaj na čovjeka. Ona donosi mir i smiraj duši osobe kojoj je upućena i unosi spokoj u njeno srce. To je dokaz da se u srcu vjernika nalazi svjetlo,

[175] Bilježe Buhari, Knjiga džihada, hadis 2989. i Muslim, Knjiga zekata, hadis 1009.

uputa, kao i dokaz da je on na Pravome putu. Jesi li pomislio, dragi moj brate, da cijeli svoj život – od jutra do mraka – ispuniš lijepim riječima upućenim svojoj ženi, djeci, komšijama, prijateljima, saradnicima i svima onima s kojima se susrećeš, a kojima su, možda, takve riječi potrebne?

SUNNETI PRILIKOM JELA

Obratite pažnju na sljedeće sunnete prilikom jela:

- proučiti bismillu:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Bismillāhir-Rahmānir-Rahīm

"U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog";

- jesti desnom rukom;

- jesti ispred sebe;

Ova tri sunneta su zabilježena u hadisu u kojem je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Mladiću, spomeni Allahovo ime, jedi desnom rukom i jedi ono što je ispred tebe"[176];

- ako ispadne malo hrane, treba je podići, očistiti i pojesti: "Ako nekom od vas ispadne zalogaj hrane, neka odstrani prljavštinu s njega i neka ga pojede..."[177];

- jesti sa tri prsta, jer je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, imao običaj jesti sa tri prsta. Ovo je njegov način jela i on je bolji, izuzev ako potrebe iziskuju drugačije[178];

- pridržavati se sljedećeg načina sjede-

---

[176] Bilježi Muslim, Knjiga pijenja, hadis 2022.
[177] Bilježi Muslim, Knjiga pijenja, hadis 2034.
[178] Bilježi Muslim, Knjiga pijenja, hadis 2032.

nja kod jela: sjesti na koljena i ispružiti stopala ili podaviti (uspraviti) desnu nogu, a sjesti na lijevu (kao u namazu).

Ovo je preporučeno, što spominje hafiz Ibn-Hadžer u *Fethul-Bariju*.

* * *

Treba obratiti pažnju još na sunnete nakon jela:

- pojesti sve što se nalazi u posudi[179] i oblizati prste. Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je savjetovao da se ovako postupa, rekavši: "Zaista vi ne znate u čemu (u kojem zalogaju hrane) je bereket"[180];

---

[179] Potrebno je pojesti svu hranu koja se nalazi u posudi, te komadom kruha i sl. pokupiti i tragove hrane koji su ostali na posudi (op. prev.)

[180] Bilježi Muslim, Knjiga pijenja, hadis 2033.

- zahvaliti se Allahu: "Zaista je Allah zadovoljan robom koji pojede svoju hranu, a zatim se zahvali Allahu za nju..."[181] Poslanikova, sallallahu 'alejhi ve sellem, dova glasi:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هٰذَا وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ

El-hamdu lillāhil-lezī at'amenī hāzā ve rezakanīhi min gajri havlin minnī ve lā kuvveh

"Hvala Allahu, Koji me nahrani i opskrbi bez moje pomoći i moći!"

Korist od ove dove jeste u tome da će "biti oprošteni prijašnji grijesi osobe koja je uči."[182]

---

[181] Bilježi Muslim, Knjiga pijenja, hadis 2734.
[182] Bilježe Tirmizi, Knjiga dova, hadis 3458. i Ibn-

SUNNETI PRILIKOM PIJENJA

Sunneti prilikom pijenja su sljedeći:

- Proučiti bismillu:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Bismillāhir-Rahmānir-Rahīm

"U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog";

- piti desnom rukom: "Mladiću, spomeni Allahovo ime, jedi desnom rukom..."[183];

- dok se pije, treba se disati izvan posude. Također, ne treba piti sve odjed-

-Madže, Knjiga o jelu, hadis 3285. Šejh Albani je ovaj hadis ocijenio kao dobar.

[183] Bilježi Muslim, Knjiga pijenja, hadis 2022. Iako se u hadisu spominje to da se jede desnom rukom, ovo pravilo se također odnosi i na pijenje. (op. prev.)

nom (naiskap), već treba predahnuti tri puta[184];

- piti sjedeći: "Neka niko od vas ne pije stojeći..."[185];

- zahvaliti se (Uzvišenom Allahu) nakon pijenja: "Zaista je Allah zadovoljan robom koji pojede svoju hranu, a zatim se Njemu zahvali za nju... i onim koji se napije i zahvali Mu se za nju (vodu)."[186]

OBAVLJANJE DOBROVOLJNIH NAMAZA KOD KUĆE

U pogledu vrijednosti klanjanja kod kuće, Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: "Zaista je najbolji

[184] Bilježi Ebu-Davud, Knjiga pijenja, hadis 3727.
[185] Bilježi Muslim, Knjiga pijenja, hadis 2026.
[186] Bilježi Muslim, Knjiga pijenja, hadis 2734.

namaz osobe onaj kod kuće, osim propisanih."[187]

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je, također, rekao: "Dobrovoljni namaz osobe na mjestu gdje je niko ne može vidjeti je dvadeset i pet puta vredniji od namaza na mjestu gdje je svako može vidjeti."[188] U drugom hadisu Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: "Vrijednost namaza osobe u njenoj kući u odnosu na namaz (na mjestu) gdje je svako može vidjeti je kao vrijednost propisanog namaza nad dobrovoljnim."[189]

---

[187] Bilježe Buhari, Knjiga ezana, hadis 731. i Muslim, Knjiga namaza putnika, hadis 781.

[188] Bilježi Ebu-Ja'la u *Musnedu*, hadis 3821. Šejh Albani ga je ocijenio vjerodostojnim.

[189] *Sahihut-Tergib vet-terhib*, Knjiga poželjnosti klanjanja dobrovoljnih namaza u svojoj kući, hadis 438. Šejh Albani je ovaj hadis ocijenio dobrim.

Ovi sunneti se ponavljaju veliki broj puta tokom dana i noći i uključuju namaze kao što su duha-namaz, vitr-namaz[190] i drugi. Kod svih ovih namaza osoba treba paziti da ih klanja u kući, kako bi povećala svoju nagradu i izvršila ove sunnete.

Obavljanje dobrovoljnih namaza u kući pomaže u sljedećem:

- da se upotpuni smirenost i iskrenost,
- da se udaljimo od licemjerstva,
- da se spusti milost na kuću,
- da se šejtan otjera od kuće,
- da se umnogostruči nagrada, isto kao što se nagrada za propisane namaze umnogostručava odlaskom u džamiju.

SUNNETI VEZANI ZA ODLAZAK IZ DRUŠTVA

Proučiti dovu za iskupljenje društva:

[190]Pogledati fusnotu 75 na stranici 68.

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

Subhānekallāhumme ve bi hamdike, ešhedu en lā ilāhe illā Ente, estagfiruke ve etūbu ilejk

"Neka si slavljen, Allahu, i neka Ti je hvala; svjedočim da nema boga osim Tebe. Od Tebe oprost tražim i Tebi se kajem!"

Muslimani prisustvuju brojnim skupovima tokom dana i noći. Evo nekoliko primjera:

- za vrijeme jela; tada će, bez sumnje, oni što s tobom sjede razgovarati s tobom;
- kada susretneš prijatelja ili komšiju, razmijenit ćete makar nekoliko riječi;

- dok sjediš, npr., na poslu, u školi i sl., dok su neke tvoje kolege s tobom;
- dok sjediš i razgovaraš sa svojom ženom i djecom;
- kada si na putovanju ili dok si u autu i razgovaraš sa saputnicima koji mogu biti i tvoja žena i djeca;
- na javnim predavanjima ili privatnim instrukcijama.

Pogledaj koliko puta ćeš proučiti ovu dovu u jednom danu i noći! Na ovaj način možeš stalno održavati svoju vezu sa Uzvišenim Allahom.

Koliko puta se zahvališ svome Gospodaru, potvrdiš da je On čist od svega što Mu ne dolikuje i slaviš Ga riječima: "Subhānekallāhumme ve bi hamdike" – "Neka si slavljen, Allahu, i neka Ti je hvala"?

Koliko puta potvrdiš Jednoću Uzvišenog Allaha, Njegovu vlast, obožavanje samo

Njega i to da je On posjednik Lijepih imena riječima: "Ešhedu en lā ilāhe illā Ente" – "Svjedočim da nema boga osim Tebe"?

Koliko puta si obnovio svoje pokajanje i zatražio oprost od svoga Gospodara tokom dana i noći za sve ono što si uradio ili zaslužio u tim skupovima i rekao: "Estagfiruke ve etūbu ilejk" – "Od Tebe oprost tražim i Tebi se kajem"?

Dakle, tokom dana i noći ti se nalaziš između potvrđivanja Allahove Jednoće, kada negiraš sve ono što Njemu ne dolikuje, i traženja oprosta, kajući se za sva loša djela koja si počinio.

Korist izvršavanja ovog sunneta jeste u tome da je on iskupljenje za grijehe i pogreške u govoru koje smo, možda, počinili na tom skupu. Ibn-Kajjim kaže da su skupovi muslimana dvovrsni:

- društveni skupovi kojima se ispunjava vrijeme; ovo je više štetno nego korisno i u manjoj mjeri kvari srce i trati vrijeme;
- okupljanje i saradnja radi ostvarenja nekog uspjeha ili savjetovanja zarad istine; ovo je najveće blago i najveća korist.

ISPRAVNOST NIJETA

U svakom postupku treba imati ispravnu namjeru (nijet): "Djela se cijene prema namjeri i svaka osoba će imati ono što je i naumila..."[191]

Važna napomena: Znaj da se sve dozvoljene stvari, kao što su spavanje, jelo, rad i druge, mogu pretvoriti u djela ibadeta i sredstva približavanja Allahu.

[191] Bilježe Buhari, Knjiga početka objave, hadis 1. i Muslim, Knjiga vladanja, hadis 1908.

Osoba može zaslužiti brojne sevape čineći ovakve stvari ukoliko ima ispravan nijet da se približi Allahu čineći ih. Naprimjer, ako osoba ode rano na spavanje kako bi se mogla probuditi na noćni namaz (kijamul-lejl) ili sabah-namaz, tada i samo spavanje postaje ibadetom. Ovakvo je pravilo i za sve ostale dozvoljene radnje.

KOMBINOVANJE RAZLIČITIH VIDOVA IBADETA

Iskorištavanje svake prilike da se izvrši nekoliko vidova ibadeta poznato je samo onima koji znaju isplanirati svoje vrijeme. Spomenut ćemo nekoliko primjera.

- Kada ideš u džamiju, pješice ili autom, sâm odlazak (u džamiju) je vid ibadeta i za to ćeš biti nagrađen. Ali, u isto vrijeme je moguće da to vrijeme provedeš

u spominjanju Allaha ili učenju Kur'ana. Dakle, jedna prilika može biti iskorištena da se obavi nekoliko vidova ibadeta.

- Kada idemo na neki koristan skup u kojem nema loših stvari, samo prisustvovanje je već vid ibadeta. Ipak, moguće je iskoristiti to vrijeme i ljude pozvati Allahu ili se priključiti spominjanju Allaha (zikru).

- Žena koja ostane kod kuće i obavlja kućne poslove već samim tim obavlja jedan vid ibadeta, ako time želi da se približi Allahu. Međutim, uz to ona može obavljati još neki vid ibadeta kao što je zikr ili slušanje predavanja islamskog sadržaja.

Prenosi se od Ibn-Omera, r. a., da je rekao: "Dok smo sjedili kod Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, izbrojali smo da je stotinu puta rekao: 'Go-

spodaru oprosti mi i primi moje pokajanje! Ti, doista, primaš pokajanje i milostiv si.'"[192]

Pogledaj kako je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, koristio priliku da obavi dva vida ibadeta:

- spominjanje Allaha i traženje oprosta i
- sjedenje sa ashabima i njihovo podučavanje vjeri.

SPOMINJANJE ALLAHA U SVAKOM VREMENU

Nekoliko stvari treba imati na umu u pogledu spominjanja Allaha:

- zikr je temelj obožavanja Allaha, on je veza između roba i Gospodara, u svakom vremenu i uslovima. Prenosi se od

[192] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga namaza, 1516. i Tirmizi, Knjiga dova, hadis 3434.

Aiše, r. a., da je rekla: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, se sjećao Allaha u svako vrijeme."[193] Ova povezanost sa Allahom je život, obraćanje Njemu je spas, približavanje Njemu je uspjeh, a odavanje užicima i udaljavanje od Njega su zabluda i gubitak;

- zikr pravi razliku između vjernika i munafika, jer je osobina munafikā da se rijetko sjećaju Allaha:

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ
وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَى يُرَاءُونَ
النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾

"Licemjeri misle da će Allaha prevariti, i On će ih za varanje njihovo kazniti. Kada ustaju da molitvu obave, lijeno se

---

[193] Bilježi Muslim, Knjiga čišćenja, hadis 373.

dižu, i samo zato da bi se pokazali pred svijetom, a Allaha gotovo da i ne spomenu;" (En-Nisā', 142.)

- šejtan ne može pobijediti ljude sve dok se oni ne odreknu spominjanja Allaha. Spominjanje Allaha je neprobojni štit. Osoba može naći utočište u spominjanju Allaha od svih šejtanskih spletki. Šejtanu je drago kada osoba zaboravi na spominjanje Allaha;

- zikr je način postizanja sreće:

ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكْرِ ٱللَّهِ ۗ أَلَا بِذِكْرِ ٱللَّهِ تَطْمَئِنُّ ٱلْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾

"One koji vjeruju i čija se srca, kad se Allah spomene, smiruju – a srca se doista, kad se Allah spomene, smiruju!" (Er-Ra'd, 28.)

- treba se redovno sjećati Allaha.

Stanovnici Dženneta neće ni za čim žaliti izuzev za onim satima na Zemlji u kojima se nisu sjećali Allaha, Uzvišenog i Svemoćnog. Redovno spominjanje Allaha rezultira trajnom vezom s Njim. U vezi s ovim imam Nevevi je rekao: "Učenjaci su saglasni da je spominjanje Allaha srcem i jezikom dozvoljeno osobama koje nisu čiste za ibadet, ženama u periodu menstruacije i tokom postporođajnog krvarenja, tako što će izgovarati tesbih (Subhānallāh), tahmid (El-hamdu lillāh), tekbir (Allāhu ekber), tehlil (Lā ilāhe illallāh), donositi salavat na Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, ili učiti neke druge dove. Što se pak tiče učenja Kur'ana, stav o njemu je drugačiji."[194]

▩ Allah se sjeća i spominje one koji se Njega sjećaju i spominju Ga. Ko god se sjeti svoga Gospodara, Uzvišenog i Svemoćnog, i On će se sjetiti njega:

فَاذْكُرُونِيٓ أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي
وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

"Sjećajte se vi Mene, i Ja ću se vas sjetiti, i zahvaljujte Mi, i na blagodatima Mojim nemojte neblagodarni biti!" (El-Bekare, 152.)

Osoba bi bila beskrajno sretna kada bi znala da će je Gospodar Zemlje spomenuti u njenom društvu i pohvaliti je, a kako će se ona tek osjećati kada je Allah, Najuzvišeniji, Gospodar svih svje-

[194] Tj. osobe koje su nečiste ne smiju učiti Kur'an sve dok se ne očiste (op. prev.)

tova, spomene u društvu boljem od njenog (tj. u društvu meleka)!

Ne smatra se spominjanjem/sjećanjem na Allaha ako osoba izgovara riječi, a srcem je odsutna i nije usredsređena na veličanje Allaha i pokornost Njemu:

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً
وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ
وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾

"I spominji Gospodara svoga ujutro i navečer u sebi, ponizno i sa strahopoštovanjem i ne podižući jako glas, i ne budi bezbrižan." (El-A'rāf, 205.)

Potrebno je da osoba koja spominje Allaha razumije ono što izgovara. Ona treba kombinirati spominjanje Allaha

srcem i jezikom, kako bi se povezala sa svojim Gospodarom i izvana i iznutra.

RAZMIŠLJANJE O ALLAHOVIM BLAGODATIMA

Uvijek se sjećaj Allahovih blagodati, kako kaže Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem: "Razmišljajte o Allahovim blagodatima, a ne razmišljajte o Allahu."[195] Jedna od stvari koja se ponavlja u životu jednog muslimana tokom dana i noći je pre-

[195] Bilježe Taberani u *El-Evsatu*, hadis 6319. i Bejheki u *Šu'betul-imanu*, poglavlje o vjerovanju u Allaha, hadis 119. Šejh Albani ovaj hadis ocjenjuje dobrim. Riječi "a ne razmišljajte o Allahu" upućuju na to da ljudi ne trebaju pokušavati razmišljati o Allahovom Zatu, jer je poimanje Zata izvan ljudskih mogućnosti na ovome svijetu. Stoga oni trebaju razmišljati o blagodatima i znacima koje je Allah dao ljudima, kako bi kroz njih shvatili Njegovu veličinu i uzvišenost. (op. prev.)

poznavanje Allahovih blagodati prema njemu. Koliko je samo slučajeva tokom dana i noći da osoba nešto vidi i čuje, pa da razmišlja o Allahovim blagodatima i da je to potakne da Mu se zahvali? Zar ne prepoznajete Allahove blagodati prema vama kada idete u džamiju, a oko sebe vidite ljude koji su uskraćeni za tu blagodat?! Ovo se posebno vidi kod sabah-namaza kada su muslimani u svojim kućama, u dubokom snu, kao da su mrtvi. Zar ne prepoznajete Allahove blagodati prema vama kada idete putem i kada vidite različite prizore: ovaj je imao saobraćajnu nesreću, onaj je pojačao šejtanski glas (muziku i pjesme) u svome autu...? Zar ne prepoznajete Allahove blagodati prema vama kada čitate ili slušate vijesti o događajima koji se dešavaju u svijetu, kao što su glad, poplave, epidemije, ka-

tastrofe, zemljotresi, ratovi, ostajanje bez krova nad glavom,..?

Zaista je onaj ko obožava Allaha sretan. On je onaj čije srce i osjetila uočavaju Allahove blagodati u svim situacijama i okolnostima. On nastavlja da se zahvaljuje Allahu, veliča Ga i slavi zbog blagodati koje uživa, zbog blagodati vjere, zdravlja i blagodati toga što je daleko od zla.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: "Ko god vidi nekog u nevolji i kaže:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ
وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلًا

El-hamdu lillāhil-lezī 'āfānī mimmā ibtelāke bihī ve feddalenī 'alā kesīrin mimmen haleka tefdīlā

'Hvala Allahu, Koji me zaštiti od onoga što je tebe zadesilo i dade mi prednost nad mnogo čime što je stvorio!' –

neće ga zadesiti to iskušenje."[196]

Uzvišeni Allah je rekao:

أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ
عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ ۚ وَاذْكُرُوٓا
إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنۢ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ
وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً ۖ فَاذْكُرُوٓا أَلَآءَ
اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

"Zar vam je čudno što vam pouka od Gospodara vašeg dolazi po čovjeku,

[196] Bilježi Tirmizi, Knjiga dova, hadis 3431. i kaže da je ovaj hadis dobar.

jednom od vas, da vas opominje? Sjetite se da vas je On nasljednicima Nuhova naroda učinio; to što ste krupna rasta – Njegovo je djelo. I neka su vam zato uvijek na umu Allahove blagodati, da biste postigli ono što budete željeli." (El-A'rāf, 69.)

PROUČITI KUR'AN SVAKOG MJESECA

Prouči cijeli Kur'an svakog mjeseca, jer je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "Proučite cijeli Kur'an svakog mjeseca."[197] Da bi se ovo postiglo, dovoljno je koristiti metodu da se u džamiju na propisane namaze odlazi otprilike deset minuta ranije. Za to vrijeme se mogu proučiti dva lista, odnosno četiri stranice, prije namaza. U toku dana to bi iznosilo deset listova ili dvadeset stranica, koliko

[197] Bilježi Ebu-Davud, Knjiga namaza, hadis 1389.

iznosi jedan džuz'. Na ovaj način je veoma lahko svakog mjeseca proučiti cijeli Kur'an.

SUNNETI PRILIKOM POLASKA NA SPAVANJE

Među sunnete prilikom odlaska na spavanje spada sljedeće:

- proučiti dovu prije spavanja:

بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا

Bismikallāhumme emūtu ve ahjā

"S Tvojim imenom, Allahu moj, umirem i živim"[198];

- proučiti *mu'avvizat* sure (El-Felek i En-Nās) i potrati svoje tijelo: "Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, bi skupio

[198] Bilježi Buhari, Knjiga dova, hadis 6324.

ruke, puhnuo u njih i proučio sure El-Ihlās, El-Felek i En-Nās, a zatim bi potrao tijelo, onoliko koliko bi mogao dohvatiti, počevši od glave i lica, a zatim ostalih dijelova. Ovo bi ponovio tri puta"[199];

- proučiti zadnja dva ajeta sure El-Bekare:

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَآ أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِ
وَالْمُؤْمِنُونَ ج كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَآئِكَتِهِ
وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن
رُّسُلِهِ ج وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا صلے غُفْرَانَكَ
رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾ لَا يُكَلِّفُ
اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ج لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا

[199] Bilježi Buhari, Knjiga vrijednosti učenja Kur'ana, hadis 5017.

مَا اكْتَسَبَتْ ۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ
أَخْطَأْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا
حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا
مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ۖ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا
وَارْحَمْنَا ۚ أَنْتَ مَوْلَانَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

"Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici – svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i knjige Njegove, i poslanike Njegove: 'Mi ne izdvajamo nijednog od poslanika Njegovih.' I oni govore: 'Čujemo i pokoravamo se; oprosti nam, Gospodaru naš; Tebi ćemo se vratiti.' Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih: u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu

štetu zlo koje uradi. Gospodaru naš, ne kazni nas ako zaboravimo ili što nehotice učinimo! Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga tovario na one prije nas! Gospodaru naš, ne stavljaj nam u dužnost ono što ne možemo podnijeti, pobriši grijehe naše i oprosti nam, i smiluj se na nas. Ti si Gospodar naš pa nam pomozi protiv naroda koji ne vjeruje!" (El-Bekare, 285.–286.)

Ovo se spominje u hadisu: "Ko ove riječi prouči navečer, to će mu biti dovoljno."[200] Imam Nevevi je rekao: "Učenjaci su se podijelili u mišljenju u pogledu značenja riječi: 'to će mu biti dovoljno'. Kaže se da to znači da će mu to biti dovoljno kao noćni namaz, a kaže se i da to znači da mu je to dovoljna zaštita od sva-

[200]Bilježi Buhari, Knjiga vrijednosti učenja Kur'ana, hadis 5009.

kog zla, nesreće i štete. Ja kažem da su oba ova mišljenja prihvatljiva..."

- proučiti Ajetul-Kursijju:

اللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُ
سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا
فِي الْأَرْضِ ۗ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا
بِإِذْنِهِ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا
يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ ۚ وَسِعَ
كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ ۖ وَلَا يَئُودُهُ
حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

"Allah je – nema boga osim Njega – Živi i Vječni! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san! Njegovo je ono što je na nebesima i ono što je na Zemlji! Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopušte-

nja Njegova?! On zna šta je bilo i prije njih i šta će biti poslije njih, a od onoga što On zna – drugi znaju samo onoliko koliko On želi. Moć Njegova obuhvaća i nebesa i Zemlju i Njemu ne dojadi održavanje njihovo; On je Svevišnji, Veličanstveni!" (El-Bekare, 255.)

Korist od učenja ovog ajeta je sljedeća: "Ko je prouči, to će mu biti Allahova zaštita i šejtan mu se neće moći približiti."[201]

* * *

Postoje brojne dove i zikrovi koji se mogu proučiti prije spavanja. Neke od njih navodimo u sljedećim recima.

- U dva *Sahiha* se navodi sljedeća dova:

---

[201] Bilježi Buhari, Knjiga vrijednosti učenja Kur'ana, hadis 5010.

بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ، إِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا، وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ

Bismike Rabbī veda'tu dženbī ve bike erfe'uhū, fe in emsekte nefsī ferhamhā ve in erseltehā fahfazhā bimā tahfezu bihī ibādekes-sālihīn

"S Tvojim imenom, Gospodaru moj, legoh na bok i ako bude Tvoja volja, podići ću se. Ako uzmeš moju dušu, budi milostiv prema njoj, a, ako je vratiš, zaštiti je kao što si zaštitio Svoje dobre robove!"[202]

▪ U djelu *Sahihul-kelimatit-tajjib* navodi se sljedeći zikr:

[202]Bilježe Buhari, Knjiga dova, hadis 6320. i Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 2714.

اَللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا أَوْ أَجُرَّهُ إِلَى مُسْلِمٍ

Allāhumme 'Ālimel-gajbi veš-šehādeti, Fātires-semāvāti vel-erdi, Rabbe kulli šej'in ve melīkehū, ešhedu en lā ilāhe illā Ente. E'ūzu bike min šerri nefsī ve min šerriš-šejtāni ve širkihī ve en akterife 'alā nefsī sū'en ev edžurrehū ilā muslim

"Allahu, Poznavaoče skrivenog i pojavnog, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Gospodaru i Posjedniče svega, svjedočim da

nema boga osim Tebe. Tebi se sklanjam pred zlom duše moje i pred zlom šejtana i njegova mnogoboštva, da sebi učinim zlo ili da u zlo uvučem bilo kog muslimana."[203]

▪ U dva *Sahiha* je zabilježen sljedeći zikr:

اَللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ

Allāhumme eslemtu nefsī ilejke ve fev-

[203]*Sahihul-kelimatit-tajjib*, hadis 21.

vadtu emrī ilejke ve vedždžehtu vedžhī ilejke ve eldže'tu zahrī ilejke ragbeten ve rehbeten ilejke, lā meldže'e ve lā mendžā minke illā ilejke. Āmentu bi Kitābikel-lezī enzelte ve bi Nebijjikel-lezī erselt

"Allahu, Tebi predadoh dušu svoju, i oporučih stanje svoje, i upravih lice svoje, i prepustih (sklonih) leđa svoja iz želje i straha, jer nema skloništa ni utočišta pred Tobom osim kod Tebe. Vjerujem u Tvoju Knjigu koju si spustio, i u Tvoga Vjerovjesnika koga si poslao."[204]

- Muslim u *Sahihu* bilježi sljedeći zikr:

اَللَّهُمَّ إِنَّكَ خَلَقْتَ نَفْسِي وَأَنْتَ تَوَفَّاهَا،

[204]Bilježe Buhari, Knjiga dova, hadis 6313. i Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 2710.

لَكَ مَمَاتُهَا وَمَحْيَاهَا، إِنْ أَحْيَيْتَهَا فَاحْفَظْهَا، وَإِنْ أَمَتَّهَا فَاغْفِرْ لَهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ

Allāhumme inneke halakte nefsī ve Ente teveffāhā. Leke memātuhā ve mahjāhā, in ahjejtehā fahfazhā ve in emettehā fagfir lehā. Allāhumme innī es'elukel-āfijeh

"Allahu, Ti si, doista, stvorio moju dušu i Ti je umrtvljuješ. Tebi pripada njena smrt i njen život, pa ako je oživiš – zaštiti je, a, ako je umrtviš – oprosti joj. Allahu, Tebe molim za dobro zdravlje!"[205]

▩ U Ebu-Davudovom *Sunenu* zabilježen je sljedeći zikr:

[205]Bilježi Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 2712.

اَللّٰهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ

Allāhumme kinī azābeke jevme teb'asu 'ibādek

"Allahu, sačuvaj me od kazne Svoje na dan kada budeš oživio Svoje robove."[206]

Ovaj zikr treba proučiti tri puta nakon što se legne i stavi desna ruka pod desni obraz.

- Muslim u *Sahihu* bilježi sljedeći zikr:

اَللّٰهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبَّ الْأَرْضِ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ

[206]Bilježe Ebu-Davud, Knjiga lijepog odgoja, hadis 5045. i Tirmizi, Knjiga dova, hadis 3398. Umjesto riječi "teb'asu" ("oživiš") može se učiti "tedžme'u" ("sakupiš"), kako je također preneseno od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. (op. prev.)

شَيْءٍ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى، وَمُنَزِّلَ التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ، اقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ

Allāhumme Rabbes-semāvāti ve Rabbel-erdi ve Rabbel-'Aršil-'azīmi, Rabbenā ve Rabbe kulli šej'in, Fālikal-habbi ven-nevā ve Munezzilet-Tevrāti vel-Indžīli vel-Furkāni: E'ūzu bike min šerri kulli šej'in Ente āhizun bi nāsijetih. Allāhumme Entel-Evvelu fe lejse kableke šej'un, ve Entel-Āhiru fe lejse ba'deke šej'un, ve Entez-Zāhiru fe lejse

fevkake šej'un, ve Entel-Bātinu fe lejse dūneke šej'un, ikdi 'anned-dejne ve agninā minel-fakr

"Allahu, Gospodaru nebesa, Gospodaru Zemlje i Gospodaru Prijestolja velikog, Gospodaru naš i svega što postoji, Ti Koji daješ da zrnevlje i košpice proklijaju, Ti Koji si objavio Tevrat, Indžil i Furkan (Kur'ana) – Tebi se sklanjam pred zlom svačijim, Ti si Taj Koji svim upravlja, Allahu moj, Ti si Prvi i prije Tebe nije bilo ništa, Ti si Posljednji i poslije Tebe neće biti ničeg, Ti si Vidljivi i iznad Tebe ne postoji ništa, Ti si Skriveni i bez Tebe ništa ne postoji, oslobodi nas duga i učini nas neovisnim o siromaštvu!"[207]

- Muslim također bilježi i sljedeći zikr:

[207]Bilježi Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 2713.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، وَكَفَانَا، وَأَوَانَا فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤْوِيَ

El-hamdu lillāhil-lezī at'amenā ve sekānā ve kefānā ve āvānā, fe kem mimmen lā kāfije lehū ve lā mu'vī

"Hvala Allahu Koji nas nahrani i napoji, te Koji Sebe učini nama dostatnim i Koji nam se smilova. Ta, koliko je onih koji za sebe nemaju zaštitnika niti skrbnika!"[208]

▪ U dva *Sahiha* se navodi da prije spavanja treba proučiti po trideset i tri puta sljedeće riječi: *subhānallah* (*slava Allahu*), *el-hamdu lillāh* (*hvala Allahu*) i *Allāhu ekber* (*Allah je najveći*).[209]

[208]Bilježi Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 2715.

[209]Bilježe Buhari, Knjiga dova, hadis 6318. i Mu-

Prilikom odlaska na spavanje treba voditi računa o sljedećem:

- biti čist, shodno hadisu: "Kada pođete u krevet (na spavanje), uzmite abdest"[210];

- spavati na desnoj strani: "...zatim lezite na desnu stranu"[211];

- staviti desnu ruku pod desni obraz: "Kada bi on (Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem) išao na spavanje, stavio bi desnu ruku pod desni obraz..."[212];

---

slim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadisi 2727. i 2728.

[210] Bilježe Buhari, Knjiga dova, hadis 6311. i Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 2710.

[211] Bilježe Buhari, Knjiga dova, hadis 6311. i Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 2710.

[212] Bilježe Buhari, Knjiga dova, hadis 6314. i Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 5045.

- mahnuti krajem ogrtača po postelji: "Kada neko od vas ide u krevet, neka mahne krajem svog ograča po postelji, jer niko ne zna šta je u nju ulazilo prije ili poslije njega"[213];

- proučiti suru El-Kāfirūn. Korist njenog učenja je to što ona "osobu čisti od širka."[214]

Imam Nevevi je rekao: "Svako treba obavljati ono što je spomenuto u ovom poglavlju. Ako to nije u mogućnosti, onda treba

[213] Bilježe Buhari, Knjiga dova, hadis 6320. i Muslim, Knjiga zikrova, dova, pokajanja i traženja oprosta, hadis 2714.

[214] Bilježe Ebu-Davud, Knjiga lijepog odgoja, hadis 5055, Tirmizi, Knjiga dova, hadis 3403, Ahmed, predaje od ensarija (stanovnika Medine), hadis 23807. i Hakim, Knjiga vrijednosti Kur'ana, hadis 2121. Hakim je ovaj hadis ocijenio vjerodostojnim, kao i Zehebi. Hafiz Ibn-Hadžer ga ocjenjuje dobrim, a Albani vjerodostojnim.

učiti onoliko koliko može onih najvažnijih dova koje su spomenute."

Ljudi spavaju i preko dana jednako kao i noću. Dakle, moguće je i noć i dan iskoristiti za izvršavanje ovih sunneta (ili vemakar nekih od njih), jer oni nisu vezani samo za spavanje noću. Naprotiv, ovi sunneti također obuhvataju i spavanje danju, jer predaje imaju općenito značenje.

Koristi od obavljanja sunneta prije spavanja

- Ako musliman bude redovno prakticirao sunnete prije spavanja, za to će mu biti upisana dobra djela (sevapi): "Svaki tesbih (subhānallāh) je sadaka, svaki tekbir (Allāhu ekber) je sadaka, svaki tahmid (el-hamdu lillāh) je sadaka i svaki tehlil

(lā ilāhe illallāh) je sadaka."[215] Imam Nevevi kaže da osoba dobija nagradu kao da je podijelila ovakav iznos sadake.

- Ako musliman redovno izvršava sunnete prije spavanja za njega će biti posađeno stotinu drveća u Džennetu. Allahov Poslanik, sallallahu ʻalejhi ve sellem, je prošao pored Ebu-Hurejre, r. a., koji je nešto sadio, te je rekao: "O Ebu-Hurejre, hoćeš li da ti ukažem na sađenje bolje od ovoga?" "Naravno, Allahov Poslaniče", odgovorio je on. Poslanik, sallallahu ʻalejhi ve sellem, je tada rekao: "Prouči:

سُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ

[215] Bilježi Muslim, Knjiga namaza putnika, hadis 720.

Subhānallāhi vel-hamdu lillāhi ve lā ilāhe illallāhu vallāhu ekber

'Slavljen neka je Allah, Allahu neka je hvala, nema drugog boga osim Allaha, Allah je najveći' –

i bit će za tebe zasađeno drvo za svaki put kada (ovo) proučiš."

- Allah štiti Svoga roba i udaljava šejtana od njega tu noć i čuva ga od zla i nesreće.

- Rob završava svoj dan u spominjanju Allaha, u pokornosti Njemu, oslanjanju na Njega, traženju pomoći od Njega i potvrđujući Njegovu Jednoću.

ZAKLJUČAK

Ovo je skup najlakših dnevnih sunneta. Molimo Allaha da učini da živimo prema sunnetu poslanika Muhammeda, sallal-

lahu 'alejhi ve sellem, i da umremo prema njemu. Naša posljednja dova je:

"Slava i hvala Allahu,
Gospodaru svjetova."

SADRŽAJ